Lidia Handabura

Povestiri din anul Cometei

Un unchi nervos
şi câteva întâmplări cu o Skodă
ieşită din uz

CASA DE PRESĂ ŞI EDITURĂ HESTIA
HESTIA PUBLISHING HOUSE
Bd. Cetății 52
Sc. A ap. 40
e-mail lucianalexiu@banat. ro
1900 TIMIŞOARA
ROMÂNIA

ISBN 973-9420-33-8

Printed in Romania

© EDITURA HESTIA All rights reserved

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin
EDITURII HESTIA.
Reproducerea parțială sau integrală a textului
pe orice fel de suport tehnic, fără acordul editorului,
se pedepseşte conform legii.

Lidia Handabura

Povestiri din anul Cometei

Un unchi nervos şi câteva întâmplări cu o Skodă ieşită din uz

EDITURA HESTIA

Povestiri din anul Cometei

1

Uneori mama Mira are dreptate când ne spune că nu se face să ieşi în stradă după-amiaza şi să te uiți în lungul ei ca şi cum nu ai avea nimic de făcut. Ne spune nouă, dar nu-i valabil. E pentru Mihl. Numai el iese aşa, după-amiaza, şi de după colț i se vede doar burta, ca şi cum colțul casei ar avea o tumoare fără şanse de vindecare. Mihl cancerizează casa şi aşteaptă parada militară, cu mâinile la spate. Foarte rar se arată parada, ca să-i facă o favoare lui Mihl, nu de alta. Şi aşa şi arată Mihl, de parcă parada special pentru el se face şi toți soldații îi dau lui onorul şi capelmaistrul pentru el mânuieşte bastonul în sus şi-n jos.

– Naiba ştie, dar mie nu mi-au plăcut niciodată parăzile, țircusurile, bâlciurile şi tot felul de filme în aer liber, spune Babuşca.

Ea, care o dată n-a fost la vreun film în aer liber. La circ, o fi fost, dar la film, în nici un caz. Tataia e sigur de asta, deşi eu n-aş fi sigur de nimic, mai ales când e vorba de Babuşca, care ne e bunică vitregă, deci şi nevastă vitregă a lui Tataia. În casă suntem toți adoptați, aliați, împru-mutați cu dată fixă. Şi e chiar suspect cât de bine ne înțelegem toți, de atâția ani. În felul ăsta se poate forma oricând o echipă, pe orice stradă, care echipă să trăiască

apoi în pace, pentru aceeaşi cauză, ca la un meeting. Numai ăia se înţeleg aşa de bine, din senin, fără nici o legătură unii cu alţii.

Noaptea dormim cu uşile descuiate, cu gurile căscate, cu un picior pe afară şi vorbim în somn. Ne trădăm toate secretele. Cine vrea să afle ceva, n-are decât să nu doarmă când doarme cel pe care vrea să-l descoase. Ziua mințim toți, inventăm, credem cu adevărat în basmele spuse, îi derutăm şi pe alții.

Babuşca e cea mai tare în trădări. E atât de naivă, că spune tot. Tataia îşi mai continuă viața şi în timpul somnului, Babuşca, în schimb, relatează. Parcă ar fi anchetată, amenințată.

– Cred că am să scap cumva şi din iad, tot aşa cum am scăpat întotdeauna din situațiile cele mai proaste, a zis într-o noapte Babuşca.

A ajuns să se creadă mai tare ca iadul, a comentat Tataia. Era prea mult, într-adevăr. Babuşca avea momente, chiar şi în somn, când se simțea invulnerabilă. Asta, pentru un om viu, poate fi minunat, dar pentru unul mort e prea mult. Tataia era sincer îngrijorat pentru ea. Şi nici nu avea scuza că spunea toate astea în somn. Se ştia că atunci era mai sinceră ca niciodată.

Deşi dormim cu uşile date de perete, ca să nu ispitim hoții şi bandiții, tot mai intră câte unul care n-are habar că nu ai nimic de furat dacă stai aşa, ca într-un refugiu părăsit. Noi procedăm cu hoții precum în unele situații cu animalele sălbatice. Dacă te agiți sau încerci să te aperi atacând, animalul sălbatic intră în panică şi se apără şi el atacând. Tataia, decât să ferece toată ziua uşile şi să stea să memoreze ce a încuiat şi ce nu, preferă să arate hoților că nu are nimic de lăsat la furat.

– Dormiți toți cu gurile căscate şi cu uşile deschise când e să intre vreun hoț! O să dea din mâini a lehamite şi o să plece. "Aici nu-i nimic de luat", o să spună hoțul şi tu ai să-l auzi, pentru că el n-o să se ferească să te jignească cu voce tare...

Într-o noapte au intrat în sfârşit nişte hoți şi la noi. Eu şi cu Lali am luat imediat poziția de dormit. Întinşi în tot patul, cu gurile căscate, respiram pe nas şuierând ca de pe lumea cealaltă. Hoții se uitau însă la poze.

– Aici trebuie să fie bătrâna mireasă, prin 1920, cu voalul pe frunte, de parcă i-ar fi căzut pe ochi...

– Aşa se purta pe atunci, ce naiba! a replicat alt hoț.

– Parcă ar fi gătite să se apuce de curățenia de primăvară. Toate miresele astea arătau ca nişte proaste.

După care au plecat nestânjeniți, deşi Lali spunea a doua zi că ar fi trebuit să luăm atitudine. Era vorba de Babuşca mireasă, la una din căsătoriile ei, nu cu Tataia actual, cu altul. Ce dacă Babuşca ne era bunică vitregă, era vorba de onoarea familiei, lămurea Lali.

– Aşa au zis despre mine, că arăt ca o proastă? a strigat Babuşca la micul dejun şi a aruncat cârpa din mână. Mai bine furau ceva şi lăsau fotografiile în pace! Hoţi critici, asta întrece orice închipuire!

Şi toată ziua a bombănit, iar noaptea am auzit cele mai complete mărturisiri despre cele petrecute în timpul nunţii ei, atunci când arăta, într-adevăr, ca o proastă, cu voalul ei din 1920. Hoţii ne-au deschis ochii şi nouă. Lali a uitat să mai ia atitudine şi amândoi am râs cu lacrimi, bătându-ne cu palmele peste pulpe, mai să ne iasă sângele prin piele... Şi în timp ce Babuşca ne povestea fără jenă cum a fost în prima noapte a primei ei nunţi, dincolo, în camera lui, Tataia se certa în somn cu a lui Pişpiricu, care avea cârciumă mai devale.

– Tot satu-i beat din cauza asta şi toate gar-durile-s rupte pe unde se sprijină, într-o rână, beţivii. Se nasc copii nătângi, bicicletele au roţile descentrate de la cât i-au cărat acasă pe stăpânii beţi, gospodăriile arată ca naiba, prăbuşite, descleiate şi a lui Pişpiricu se îngraşă...

Tataia dormea pe partea dreaptă când vorbea. Când se întorcea pe stânga, acolo unde e inima, nu mai vorbea. Nu e bine să dormi pe stânga, pentru inimă. Când adoarme, Tataia nu mai ţine minte asta. Pe care parte apucă, pe aia adoarme şi uneori mai mult pe inimă îi căşună şi-o ţine toată noaptea presată. Dimineaţa, inima lui arată ca o turtă dulce turtită şi crăpată. Tot ce e în ea atârnă pe afară, numai tuburi şi căptu-şeli zdrenţuite şi Tataia se vaită că nu e înţeles.

2

Ieri a sosit tanti Berta, care e soră cu mama mea cea de-a doua. Ca să fie clar, tata Ştefan ne-a adoptat împreună cu Tataia, care e bunicul nostru adevărat. Tata Ştefan s-a însurat a doua oară cu mama Mira, care o are ca soră pe tanti Berta. Babuşca e bunica noastră de-a patra, cu care Tataia s-a însurat după ce a prăpădit trei soţii în tinereţe, cu aceeaşi rapiditate cu care îţi pierzi banii la poker.

Mama noastră adevărată, fiica lui Tataia cu una din soţiile din tinereţe, a plecat, curând după ce ne-a născut, în Sumatra, unde ţine un bar pe litoral, un bar din răchită sau liane, nu ştim bine. Uneori ne mai trimite câte o

scrisoare cu date care nu mai sunt valabile când e adusă de poştaş, pentru că răvaşul face cinci-şase luni, în cazul în care nu se scufundă vaporul şi mesajul ajunge la peşti. Peştii află, oricum, mult mai multe despre mama noastră decât noi pentru că, până acum, cinci vapoare au suferit avarii lângă acelaşi recif de corali.

Nu-mi amintesc decât o singură scenă cu Didina, mama mea din Sumatra. Eram mult mai mică decât acum, atât de mică încât cred că nici nu existam bine încă, dar tot am memorie. Didina era pe atunci secretară şi chiar muncea uneori. Trebuia să ducă în fiecare săptămână nişte situ-aţii la diferite birouri. Mă lua cu ea şi mă lăsa pe holuri ca să nu mai sară să mă pupe toate femeile care ocupau birourile ca nişte câini bătrâni ce-şi păzesc teritoriile. Didina mă lăsa pe un scaun din piele de om şi-mi spunea mereu acelaşi lucru:

– Mama vine imediat, nu te mişti de aici!

Eu nu mă mişcam, dar mă uitam întotdeauna fix la uşa pe care intra. După ce dispărea ea pe uşa aia, o mie de oameni intrau şi ieşeau, numai Didina nu mai apărea. Toţi care treceau pe lângă mine mă gâdilau sub bărbie şi mă întrebau a cui sunt, draga de mine, şi eu nu ştiam exact.

Nu ştiam nici măcar că pe mama o cheamă Didina. Aşa că tăceam, demnă. Mă udam pe mine de emoţie că Didina n-o să mai apară. Mereu credeam că m-a uitat pe acolo, că femeile alea ca nişte câini bătrâni pleacă cu ea sau o momesc cine ştie unde sau că vreunul din func-ţionarii plini de cravate o ia cu el. Totuşi, îmi era frică să mă mişc de pe scaun ca nu cumva să apară instantaneu, să vadă că nu sunt şi să plece liniştită. Stăteam cu o floare de tei în mână şi mă uitam hipnotic la uşă. Când Didina apărea, frumoasă şi voioasă, ameţeam puţin de fericire. Mi se părea că visez de fiecare dată şi trebuia să închid şi să deschid repede ochii ca să nu cad. Eram udă şi cu floarea de tei în mână şi totul era transpirat şi umed pe mine şi în jurul meu, dar mă simţeam bine. Didina umbla ca o cerboaică tânără cu pui mic. Mă ducea de mână şi vorbea. N-am înţeles nici până acum de ce atunci nu m-a abandonat şi după aceea, da. Putea s-o facă de atunci, intrând prin birouri, cu situaţii.

Niciodată nu scapi de o obsesie, definitiv.

Tanti Berta vine rar, dar atunci când vine ne face s-o ţinem minte până la următoarea vizită, cam la trei-patru ani o dată. Aşa că atunci când a intrat în casă, mare şi voinică, adusă de la gară de tata, cu bocancii şi cu fusta ei cadrilată, am avut impresia că plecase ieri.

– Jesus! a zis, fiindcă era profesoară de engleză şi uneori mai uita de ea –, ăştia micii mai trăiesc?!

Şi atât s-a bucurat că încă n-am murit de bătrâneţe, că s-a aruncat asupra noastră, a mea şi a lui Lali, şi când am scăpat de ea aveam amândoi imprimeuri cadrilate în piele. Aşa că am rămas să o privim, cadrilaţi şi speriaţi, în timp ce Berta încerca din nou să ne desfete cu îmbrăţişările ei, până când a intervenit Tataia zicându-i, senin:

– Iar te-ai îngrăşat, Berta dragă!

– Găseşti? s-a bucurat ea şi a început să strige şi să râdă ca şi cum era ceva foarte dis-tractiv să te îngraşi din patru în patru ani, de parcă ăsta ar fi intervalul în care poţi primi câte o gradaţie, o virtute în plus sau un premiu special.

Aşa că tanti Berta s-a învârtit în loc, ca o fetiţă rumenă, iar fusta ei umflată a fost cât pe ce să ne dărâme pe toţi cei care nu eram suficient de vigilenţi şi întram în raza ei de acţiune.

Nu că nu ne-ar fi plăcut Berta, dar primele ore când apărea erau întotdeauna periculoase pentru viaţa noastră şi apoi mai avea şi obiceiul de a anticipa tot felul de stări de spirit.

– Ce-o să ne mai bucurăm toţi, spunea. Ne vom aduna toţi câţi am mai rămas şi trei zile o să înnebunim de fericire, nimeni n-o să doarmă de încântare şi, întorşi acasă, fiecare va mai trăi luni de zile din preaplinul acelei întâlniri cum alta nu a mai fost.

Era ceva de necrezut. Berta se referea, ca întotdeauna, la întâlnirile cu stagiarii din tinereţea ei. Astăzi, cuvântul "stagiar" are cam aceeaşi frecvenţă de întrebuinţare ca şi "logofăt", "spătar" sau "caftan". Numai tanti Berta mai ştia câte ceva despre ce fusese odată un stagiar. Le povestea la toţi în tren, când călătorea în-coace şi încolo, despre ce vremuri au fost la Feldioara şi cum ei, călătorii anonimi, sunt de căinat că n-au cunoscut acel grup de prieteni de pomină. Iar călătorii, în loc să se enerveze, se simţeau dintr-odată trişti, nostalgici şi o ascultau pe Berta ca pe un arhanghel care descrie o împărăţie inaccesibilă păcătoşilor.

Lali, care o însoţise de câteva ori în călă-toriile ei cu trenul personal, şi-o amintea pe Berta povestind despre toţi prietenii ei ca şi când ar fi fost încă tineri şi acest lucru pe mulţi îi deruta.

– Şi cum spuneţi că a plecat prietenul Alecu la Revelion cu bicicleta, pe întuneric? o întrebase cineva din compartiment.

Iar Berta se pornise atunci pe un discurs patetic. Îşi deschisese la maximum ochii rotunzi şi privise drept în ochii interlocutorilor ei, paralizându-i.

– Feldioara a fost o stare de spirit, asta trebuie dumneavoastră să înţelegeţi din tot ce vă spun eu aici. Nu e important când a plecat Alecu la Revelion, cu ce tip de bicicletă, câte hârtoape a traversat în beznă, ci faptul

că, pentru prieteni, oricare din noi era în stare de orice. Ca să fie măcar cinci minute cu noi, de Revelion, Alecu, care era ofițer de serviciu la combinat, a făcut cinci kilometri pe o bicicletă, fără să vadă drumul, riscând să se întâlnească cu ursul sau cu mistreții... Imaginați-vă şi dumneavoastră un loc unde ați trăi numai cu prietenii cei mai buni din lume, un loc în care aceşti prieteni să vă fie vecini de palier, de scară, de curte. Un loc unde nimeni nu încuie uşa, unde oricând sunt trei, patru, cinci oameni la fel de demni de încredere, la dispoziția fiecăruia dintre voi. Unde condițiile mizere de viață devin fascinante...

Asta era prea de tot, după Lali, dar călătorii rămăseseră cu gura căscată, oftând.

– Spuneți dumneavoastră că există aşa ceva? întrebase unul cu ochii aburiți de emoție.

– Uitați-vă la mine: sunt supraviețuitoarea unui astfel de falanster, sunt dovada vie, fosila acestui accident uman...

Berta o luase razna. Începuse să plângă şi unii se porniseră şi ei să lăcrimeze şi cu toții se împrieteniseră în compartiment, ca la Feldioara. Călătorii ar fi dorit să demonstreze că şi ei pot, că şi ei au dreptul să creadă într-o situație ideală, că omenirea nu e o plagă infectată care contami-nează întreg universul.

– După ce ți-ai adus câteva lucruri personale, orice loc din lume poate să fie al tău. Te simți ca acasă... crezuse de cuviință să intre în vorbă un student înalt pătruns de curând în compartiment.

– Jesus, aşa e cum spui, de unde ştii? Te-ai mutat mult prin țară?

– Am schimbat multe gazde...

– Stimați telespectatori, tânărul are dreptate, aşa începe totul. Întâi pleci de acasă, te duci, să zicem, la studii în alt oraş, departe. În primele zile suferi de dor, te simți străin, intrus, tolerat. Asta în cel mai bun caz – pentru că te poți simți chiar respins, proscris. Pe nesimțite, începi să te laşi asimilat, ziua începe mai uşor, nu mai ai trac, începi să cunoşti drumul, străzile, unii vecini se obişnuiesc şi ei cu tine, se leagă chiar prietenii, temătoare inițial, apoi tot mai puternice... după care începi să schimbi gazdele, căminele, te învârți deja mai uşor, începi să ai anumite pretenții, te porți aproape firesc. Cu anturajul, la fel: dacă până atunci erai bucuros să fii acceptat, acum deja accepți tu, alegi...

– Ba chiar nu-ți mai convine nimic... intervenise studentul, amuzat de verva Bertei.

– Iar când începi să schimbi oraşele sau locurile, ei bine, atunci de abia simți că trăieşti! strigase de-a binelea Berta, ca şi când ar fi văzut pământ la orizont.

– Nu-i aşa că e simpatică? îi şoptise o bătrână din compartiment soţului ei.

– Te duci oriunde cu un rucsac de haine şi cu unul de cărţi, primeşti o cameră, un pat, găseşti o echipă de prieteni în aceeaşi situaţie şi lumea ţi se arată ca la o nuntă oltenească...! strigase din nou Berta. De data asta râdea şi ea.

– Nuntă oltenească?! făcură toţi, cu ochii mari.

– Ha, ha, ha...da, nuntă oltenească! Să vă spun! Şi tanti Berta trase adânc aer în pieptul ei ca o proră.

Nu mai apucă însă să continue.

”Bravi au fost strămunii noştri, / Dorobanţii şi Curcanii / Ce, luptând ca nici o oaste, / Izgoniră otomanii“, venise, ca un avertisment, glasul unui copil din colţul compartimentului, o fată de cinci-şase ani, plină de ineluşe din plastic pe degete şi dând din picioare pe fotoliul ei, cu ochii pe fereastră.

– Al cui e copilaşul ăsta? se impacientase imediat Berta. E un copilaş abandonat?!

Berta, în panică, era gata imediat să ia măsuri, să vadă ce se întâmplă, cine a îndrăznit să abandoneze un copilaş de faţă cu ea.

– E nepoata noastră, numai că nu stă niciodată pe un scaun, mereu se mută pe unul liber... răspunsese bătrâna.

– Deci totul e în regulă? Nu e un copilaş al nimănui?

Berta nu se lasă niciodată până nu lămureşte lucrurile în detaliu.

– Ce-i cu nunta oltenească? a vrut să ştie studentul, cu gura până la urechi.

– Eu sunt ardeleancă, dar am o mare bucurie pentru olteni...

– Noi suntem moldoveni, dar şi nouă ne plac... se alăturase unul dintre bunicii fetiţei.

– Eu sunt chiar oltean, deci lucrurile sunt în ordine, la toţi cei de aici ne plac oltenii... a zis studentul.

– Tinere, atunci trebuie să ştii cum e o nuntă oltenească!

– Depinde. Nici n-am prea fost eu la cine ştie câte nunţi... Şi apoi sunt tot felul de nunţi...

– Ei bine, stimaţi telespectatori, până când nu ne-am dus la nunta unuia dintre prietenii noştri, Virgil, nu mi-am închipuit ce poate să fie o nuntă oltenească! adăugă Berta şi căzu în extaz, lăsându-se pe spate, în timp ce toţi ceilalţi s-au privit nerăbdători.

– Dar ce e o nuntă oltenească, totuşi?

– Jesus! se făcu iar auzită Berta din colţ, surâzând cu ochii ei negri, rotunzi ca cireşele.

Părea o icoană a patetismului.

Deodată s-a îndreptat de spate, s-a aplecat spre centrul compartimentului, făcându-i pe toți, într-o tălăzuire, să îşi apropie capetele.

Ai fi zis că e o conspirație.

Numai fata a rămas absentă în colțul de lângă geam, murmurând fără oprire versuri: ”Tată scump, să nu ai teamă /Că mămica mă-ngrijeşte / Iar Partidul are-n seamă / Să mă crească vitejeşte“

– Alecu v-ar fi putut povesti şi mai bine. Alecu e cunoscut acum de voi toți... făcu Berta.

Toți au dat din cap, în semn că îl cunoşteau de-acum pe Alecu, de parcă ar fi fost şi ei la Feldioara, stagiari.

– Alecu, de fapt, m-a făcut să-mi dau seama ce înseamnă o nuntă oltenească!

– Ce-a făcut Alecu?

– A dansat. Alecu e dobrogean, deci deloc familiarizat cu nunțile olteneşti...

– Dobrogenii nu-s foarte diferiți de olteni...

– Greşit! Foarte greşit! a izbucnit Berta şi ochii i s-au înnegurat. E un prost obicei, la români, să confunde dobrogenii cu oltenii şi cu muntenii, pe ardeleni cu bănățenii, pe moldoveni cu moldovenii...

Au izbucnit cu toții în râs.

– Dumneavoastră sunteți inconfundabili! a comentat tânărul către bătrâni.

– Alecu a stat jumătate de nuntă la masă, vorbind, râzând şi întreținându-se cu ceilalți, cunoscuți sau nu. Deodată cineva a început să cânte ceva foarte arhaic, un cântec cu fluiere, viori şi nu mai ştiu ce... Câțiva s-au prins în hora condusă de un bărbat impozant, care ştia foarte bine genul de dans. Se vedea că e un fel de dansator profesionist... el a condus hora spre pădure, pe drum se tot adăugau unii şi alții, când trecea şirul pe lângă ei, intrau, lăsau tot şi se prindeau în urma bărbatului care părea să nu mai vadă nimic... era închis în cântec, dacă mă înțelegeți...

Cei de față se uitau fix şi-i urmăreau mimica. Berta avea o mimică înspăimântător de expre-sivă. Reda tot, de zici că ai fost şi tu acolo.

– Şi?

– S-a băgat şi Alecu. L-am văzut cum se ridică, schimbat la față, aruncă țigara şi se ia de după mijloc cu ultimul bărbat din şir. Schimba perfect picioarele, ca la un sirtaki mai complicat. Era un dans inițiatic! După aceea am văzut că nu erau decât bărbați prinşi în horă... Nu vă pot explica un dans. În general, pot să explic orice, dar un dans inițiatic nu se poate explica. Bărbatul care conducea şirul striga din când în când ceva, n-am reținut, striga nişte cuvinte care se terminau într-un țipăt...

– Nu cumva Căluşarii? zise tânărul.

– Tinere, Căluşarii e un dans inconfundabil. Nici vorbă să fie căluşarii, mai ales la o nuntă! Nu ştiu, poate a fost un dans obişnuit la ei, poate era chiar un dans de nuntă, nu m-am interesat atunci, dar multă vreme apoi mi-am amintit de nunta aceea ca de un miracol. Nu m-au atras niciodată nunțile, chiar şi a mea a fost un chin, dar nunta lui Virgil, dincolo de faptul că Virgil era prietenul nostru, fără nici o legătură cu asta, vreau să spun, a fost ceva magic, pentru că nunta s-a ținut într-o pădure, într-un luminiş... Şi mai era ceva: nimeni nu s-a îmbătat, nimeni n-a fost deplasat, cum sunt la nunți, de obicei. Părea că s-au adunat acolo la o taină...

– Taina căsătoriei! Mi se pare fabulos ce îmi spuneți aici! a zis tânărul.

– A fost fabulos! Eu nu încerc decât să vă conving că mai există şi lucruri extraordinare pe lumea asta...

– Ca, de exemplu, o nuntă oltenească!

– Putea fi orice, tinere!

Berta, credea Lali, să tot fi avut cu vreo opt-nouă ani mai mult decât studentul. Totuşi, pentru ea toți erau “tineri”, “copilaşi” şi “telespectatori”. Berta povestea ca şi când ar fi prezentat un show, un spectacol de gală, o emisiune ştiințifică despre lumi dispărute sau animale fosilizate care au fost înviate. Totul era spectaculos şi de fapt nimeni n-a putut vreodată dovedi că Berta exagerează. Bertei i s-au întâm-plat numai lucruri irepetabile, departe, demult, într-un timp mitic. Toți o ascultă pe Berta ca şi când s-ar fi hotărât să urmărească o emisiune care îi interesează în mod deosebit.

– Virgil însuşi a uitat de nunta lui, are acum copilaşi şi un viitor strălucit în față, are două tarabe personale cu mărfuri extra, ha! ha!...

– Şi Alecu? a întrebat cineva.

În acest timp fetița cu inele nu contenea să recite în surdină: "Bunicul meu este constructor, / Înalță fabrici şi castele, / El face viața mai frumoasă, / Urcând-o până sus, la stele."

– Cine învață copila asta asemenea orori? s-a burzuluit Berta şi ochii i s-au bulbucat.

– La şcoală! aruncă amărât bunicul.

– Aud că dumneavoastră vă ocupați de fabrici şi castele! a râs către el Berta.

– Da, treizeci şi cinci de ani am fost revizor contabil la o cooperativă meşteşugărească din Iaşi.

– De ce naiba îi învață asemenea tâmpenii?

– Aveți grijă să nu spună mai departe. Spune tot, sub formă de versuri! a intervenit bunica, aruncând o privire ciudată spre copila apatică.

– Are mania versurilor? Dar ce versuri! Astea îi plac sau repetă din memorie?

– Nu se ştie! E chiar un copil al Partidului, credem noi. Învață orice bălmăjire de asta cu osârdie, de-ai crede că îi şi place.

– Cred că creştem un duşman la sân, a mai adăugat bunica.

Se vede că treaba îi preocupa mai de mult. Fetița avea aerul că e perfect de acord cu Partidul şi clasa muncitoare, cu lupta de clasă şi cu morala proletară. Berta se simțise deodată un duşman al poporului, o caraghioasă care s-a trădat singură în fața unui copil aparent inofensiv. Încercase să îşi amintească ce lucru duşmănos ar fi putut spune. Apoi se dezinteresase total de subiect.

– Anul ăsta nu se face porumbul, a rupt tăcerea bătrânul, după un timp.

– Da, la Feldioara se făcea întotdeauna porumbul, chiar dacă în restul țării era secetă! a părut să îşi amintească Berta.

– Mare minune trebuie să fi fost la Feldioara!

– Şi cu Alecu, ce s-a întâmplat cu Alecu?

– Jesus! Să vă spun...

3

Când Babuşca a apărut şi ea în cameră şi a văzut-o pe Berta, parcă ar fi izbucnit un incendiu. “Berta!” şi “Babuşca!” au fost două exclamații care s-au succedat la interval de un minut, timp de o seară întreagă. S-au îmbrățişat la paritate, dar Berta era mult, mult mai tânără şi a învins. Nu am mai văzut pe nimeni să se bucure în aşa hal, mai să facă stop cardiac. Şi asta n-ar fi fost nimic, am mai văzut noi oameni bucuroşi să se întâlnească, dar astea două nu se linişteau. Cum spuneam, tot la două minute se redescopereau şi o luau de la capăt, aşa că i-am lăsat acolo pe toți, să se descurce cu ele, şi am ieşit în curte, încercând să ne jucăm de-a ceva. Mi-am dat însă imediat seama că Lali era sătul de femei şi se uita la mine dintr-o parte, plictisindu-se de moarte.

– Numai puțin să mai creşti şi să-ți pui şi tu nişte bocanci şi arăți exact ca Berta! mi-a zis trăgându-mi una în fluierul piciorului, aşa, din senin. După

care a început să fugă în jurul meu în timp ce eu stăteam țeapănă şi mă uitam numai înainte. Şi înainte era Luna. Şi ceva mai la dreapta ei, Cometa. Ieşeam în fiecare seară să ne uităm la Cometă pentru că ne-au spus că abia peste vreo trei mii de ani o s-o mai vedem, dar că, de fapt, n-o s-o mai vedem, însă asta e o cu totul altă poveste pe care noi n-o putem înțelege acum. Lali era convins că noi doi o s-o mai vedem şi poate doar Tataia şi Babuşca n-o să mai prindă vremea aia. Noi doi o să fim pe altă planetă şi o să avem trei ochi, iar Cometa o s-o vedem din altă poziție. Lali, care le ştie pe toate, m-a convins că noi doi n-o să murim, că numai cei bătrâni mai mor câteodată pentru că mănâncă gras şi condimentat şi n-au voie.

Cu cât mă uitam însă mai mult la Cometă, cu atât mi se făcea mai frică. I-am spus lui Lali. Zicea că femeilor le e frică aiurea, că n-am nici o şansă să scap şi că oricum o să ajung ca Berta. Iar eu mi-am zis atunci că între Cometă şi Berta e o legătură, dar nu ştiam care. Auzeam din casă strigăte şi hohote de râs şi am înțeles că e extra-ordinar să fii Berta, să agiți până la isterie o lume întreagă şi să dispari apoi pentru vreo trei mii de ani... Acum Berta îşi amintea despre sine că a fost un copil vesel. Toți se mirau că ea se scula întotdeauna cu gura până la urechi de parcă ar fi visat numai lucruri plăcute.

– Te scoli ca după un banc bun! i-a zis odată cineva.

Şi acum era veselă Berta, dar nu ca în copi-lărie. Uneori se întâmpla să se scoale prost-dispusă sau cu tahicardie de la vreun coşmar. Să te trezești normal şi viabil în fiecare zi în-seamnă să fii un fel de învingător. În coşmar n-ai puterea să iei inițiative. Faci numai ce vrea coşmarul. Îl iei în serios şi-l laşi să se deruleze, cu tine în el, cu voința anulată. Nu poți să-l deviezi într-o direcție suportabilă. Asta o exasperează acum pe Berta şi o face să se simtă stupidă. Şi mai stupidă se simte când se uită la filmele horror. Adică atunci când vrea să se lase speriată, pentru că altfel nu s-ar uita. Să te uiți la ceva care ştii că va fi de speriat şi să te mai şi sperii de-a binelea, să iei în serios groaza mimată de alții ca şi cum ar fi a ta! Probabil avem nevoie de un suport pe care să ne grefăm tenebrele personale, ororile, fantasmele sau realitatea cea mai hidoasă, explică Berta în bucătărie.

4

Singurul lucru cu care eu şi Lali cădeam întotdeauna de acord era că după-amiezele nu sunt pentru copii, ci pentru oameni mari. Cei foarte mici trebuie să doarmă, iar oamenii mari dorm şi ei de bună voie sau nu sunt acasă. În general dispar cam toţi după ora trei şi până la cinci te simţi foarte singur. Şi de prisos. Noi doi nu puteam dormi ziua. Aveam ace în picioare şi zvâcneam. Nu se putea dormi, nu se putea face nimic. Nimeni nu ne băga în seamă. Trebuia să găsim mereu o soluţie pentru fiecare după-amiază pe care o mai aveam de trăit de acum înainte. Aşa că într-o zi cu o după-amiază fără sfârşit Lali mi-a spus că putem să mergem la un circ ambulant, unde e un acrobat care zboară pe lângă lampă. Când am ajuns acolo, clovnul tocmai anunţa că maestrul Michi urmează să iasă la rampă. Era într-adevăr vorba de lampă, cum ştia Lali. Într-o sală de cămin cultural era amenajată rampa. Din tavan atârna o lampă lungă cu un bec aprins, nişte beţe cum au papagalii noştri din colivie ca să nu se plictisească, iar jos nu era nimic. Numai podeaua dată cu motorină şi foarte mulţi spectatori.

În viaţa mea n-am văzut acrobaţii mai mortale. Maestrul Michi nu avea plasă dede-subt, ceea ce ne-a impresionat până la apnee. O stewardesă ne spunea cum, înainte cu vreo 40 de ani, maestrul făcea acrobaţii foarte sus, de nici nu-l vedeai de la tribună.

– Poate nici n-o fi fost acolo! a răcnit un vlăjgan în spatele nostru, cu ochii holbaţi pe stewardesă, care nici nu arăta foarte bine după părerea mea. Noi ne-am întors toţi spre el şi l-am privit dezaprobator. Cu fiecare cinci ani, maestrul a coborât trapezul cu circa cinci metri, ca să fie totuşi văzut, a continuat femeia.

Maestrul Michi arăta acum foarte dărăpănat. După ce s-a căţărat pe beţele de papagal şi a stat oarecum în echilibru, s-a dezechilibrat repede (ca şi cum ar fi fost destul cât s-a ţinut să nu cadă) şi toţi au sărit să-l redreseze. Şi aşa, cu ajutorul nostru, cu înţelegerea şi bunăvoinţa pe care trebuie s-o ai faţă de toate vieţuitoarele pământului, maestrul Michi a reuşit să încheie cu bine exerciţiul la trapez. A mai vrut să se urce şi pe o sârmă, pentru că era aprins de entu-ziasm că i-a ieşit figura la trapez, dar nu l-au mai lăsat clovnul şi stewardesa. Şi fiindcă eram una cu Michi, care încerca să zboare pe lângă lampă, ne-am simţit cu toţii ca nişte acrobaţi şi mândria a fost generală. Maestrului îi atârna puţin o falcă de la toţi anii de trapez coborât tot mai jos,

dar dacă te uitai la el din partea cealaltă, de lângă tobe, nu se vedea. Pe nimeni n-a deranjat falca lui Michi şi nici cicatricele dese ca un rămuriş de pe corp. Era îmbrăcat cu nişte pantaloni scurți, cu bretele şi multe cicatrici nu se vedeau, mi-a explicat Lali, pentru că dispăreau după bretele. Aşa că Michi ăsta arăta chiar destul de acceptabil. Numai ochiul holbat, cel de pe partea cu falca deplasată, nu mi-a plăcut deloc. Se uita cu el la tine din toate părțile.

De căte ori maestrul Michi de dezechilibra, se agăța întâi de lampă. Din instinct. Şi fiindcă se frigea, îi dădea drumul şi venea spre noi în zbor ca o pasăre. Îmi imaginez ce trebuie să fi fost când lucra sus de tot şi nu avea lampă la îndemână. Cineva a spus că domnul Michi e de fapt expert în căderi libere, că ar exista un exerci-țiu special care însemna că acrobatul se preface că se dezechilibrează, aşa că toți se sperie, chiar şi circarul, care începe să cadă liber înainte să se zdrobească spectaculos de pământ, ca un ghiveci de flori în timpul furtunii. În acest caz noi nu l-am lăsat pe maestru să cadă liber, adică să-şi facă meseria. Nu părea însă nervos din pricina aceasta.

Unul din spate încerca să-şi convingă vecinii că Michi vine de fapt dintr-un desen animat, pentru că numai acolo nu se întâmplă să te zdrobeşti cu adevărat. Toate ființele vii din desene animate, zicea el, cad, explodează, sunt strivite şi imediat apar tefere şi totul se ia de la capăt. Cel mult, în pelicula următoare, per-sonajul apare cu un plasture sau un bandaj, ca să ții minte că tocmai explodase sau îl călcase un buldozer. Mai mulți au fost de acord cu insul şi ar fi fost dispuşi să-l lase să cadă, să vadă ce se întâmplă. Noroc că ceilalți, care nu prea credeau, i-au sărit fără să vrea în ajutor. Tataia ne-a spus odată că omul are instinctul de a sări în ajutor, că îi zvâcnesc mâinile înspre cel aflat în pericol, dar că, în timp, omul a învățat să-şi domine instinctele.

Cât am stat noi acolo la poveşti, maestrul a coborât de pe lângă lampă şi s-a dus să ia masa. Când am plecat, l-am văzut sprijinit de un cort, afară, şi mâncând pâine cu salam dintr-un ziar. De câte ori văd oameni mâncând pâine cu salam dintr-un ziar, mi se face milă. Omul ăla parcă n-ar avea pe lume decât pâinea şi salamul. Aşa arată întotdeauna.

Nu ştiu de ce, dar tot privind la circari mi-am amintit de înmormântările motanilor noştri. Lali a inițiat obiceiul ăsta după ce a murit primul motan, Martin. Tataia ne oprea doar să-i punem cruce din bețe legate cu sfoară. Arătau puțin strâmb brațele crucii, dar pentru motani era ceva să aibă chiar şi o cruce din bețe strâmbe. Zicea Tataia că nu e creştineşte să pui cruce la animale. Lali i-a explicat că motanii sunt şi ei ființe vii şi că au toate drepturile. După ce l-a lăudat că gândeşte frumos despre vietăți, nu l-a lăsat

totuşi să pună cruce. Doar flori într-un borcan mic, de iaurt şi o piatră pe care să-i scriem numele şi un epitaf:

“Aici se odihneşte de tot motanul cel mai de treabă, MARTIN, care a crescut doi copii mici, Lali şi Anca, care în veci n-o să-l uite!”

La înmormântări, eu trebuia să joc rolul femeii, să port un voal mic, negru, transparent şi să plâng cum plâng femeile, în timp ce Lali ţinea un discurs mic. Voalul meu era întotdeauna mat pentru că nu găseam, în repezeală şi în durerea pierderii, nici un voal transparent. Aşa că eu stăteam şi plângeam acoperită cu o cârpă neagră şi vedeam numai pe dedesubt. Aveam şi o fustă neagră peticită şi o poşetă mare, de la mama Mira. Strângeam poşeta sub braţ şi tot scoteam şi băgam în ea o batistă. Numai că întotdeauna am plâns amândoi cu adevărat, chiar dacă înainte regizam totul, ca să iasă bine. Regia e bună numai la o adică, altminteri spectacolul s-ar putea să reuşească şi de-adevăratelea.

După un an, când maestrul Michi a venit din nou cu trupa lui prăpădită, era atât de stors de puteri şi de buhăit încât nu l-am recunoscut decât după falcă şi ochi. Trapezul lui a ajuns la nivelul mării şi Michi făcea acum tumbe la sol. Nimeni nu mai avea emoţii pentru el. Nu-l mai puteam ajuta decât atunci când, ameţit şi mort de foame, se rostogolea de pe saltea şi ajungea la picioarele noastre. Avea o privire buimacă şi nu puteam să ne mai uităm în ochii lui. Toate începeau deja să semene cu înmormântările motanilor.

5

Atunci când Babuşca vorbeşte în somn şi tu eşti într-o cameră alăturată, ai impresia că înţelegi totul. Uneori, însă, când te apropii, îţi dai seama că nu înţelegi nimic. “Mamur komat net her“, am auzit-o o dată şi atunci ne-am speriat de-a binelea. Era în vremea Cometei şi pe faţa ei lumina Cometei pulsa, dând la iveală de fiecare dată altă Babuşcă. Lali mi-a zis că Mamur trebuie să fie Arătarea. Chiar şi când am crescut suficient de mare ca să nu mai cred în mamuri, l-am văzut uneori prin oglindă, în uşa băii. Când curge apa în cadă şi nu mai auzi nimic altceva, diverşi mamuri au obiceiul să bage capul să se uite cum te speli. Nu degeaba filmele cu ucigaşi atroce au ca fundal duşul care curge după o perdea în spatele căreia victima nici măcar n-

are habar, dar telespectatorul ştie deja tot şi filmul nu mai are nici un haz. Dar pentru victimă cred că e palpitant. Mai ales că nu ştie nimic şi se spală acolo nevinovată, cântă sau fredonează ceva, ca să poată ucigaşul să pară şi mai cumplit. Pe noi ne-au enervat întotdeauna filmele astea. Merita să fii victimă, dar în nici un caz telespectator. Lali credea că şi actorii, chiar şi atunci când ştiu că ei doar joacă, la scena asta se înfioară puțin. Actorul care joacă rolul de ucigaş poate să intre de-a binelea în rol şi să omoară actorul care face pe prostul.

– Să-l ia dracu pe Mamur! am spus şi am ieşit din cameră.

Ne-am făcut obiceiul, după scena asta, să fugim prin camerele goale, tip vagon, şi să ţipăm din goană: "Să te ia dracu, Mamuuur!" Ca să exorcizăm toate cotloanele unde ar fi putut să se pripăşească, după ce l-a inventat Babuşca, în noaptea aia de pomină. Pe atunci, în vreme ce fugeam aşa, prin casă, simțeam ace de gheață pe spate. Acum, că am mai crescut, mi-e şi mai frică. Tataia spune că frica creşte odată cu omul. Îmi dau seama ce frică trebuie să-i fie lui acum. Să creşti cât Tataia şi frica să fie mereu cât tine şi să nu scapi de ea nici în somn, dimpotrivă!

Un timp, Lali a crezut că e bine să-i punem capcane lui Mamur. E ultima şansă atunci când ai de-a face cu bestii cum ar fi şobolanii, dihorii, mamurii, cu Yeti sau cu gorilele fugite de la grădina zoologică. Am săpat nişte gropi mici de tot şi le-am acoperit cu crengi şi cu frunze ca să nu se vadă. În toată curtea am făcut gropi şi în loc de Mamur, a căzut în toate, dar absolut în toate, Tataia. Şi-a sucit toate gleznele şi fluierele picioarelor şi două săptămâni a zăcut în casă. Nimeni nu l-a pus să se plimbe tocmai atunci. După prima capcană, şi-a dat seama cine a scobit curtea, dar nu ştia că sunt atât de multe. Până la urmă, umblând repede după treburile lui, că nu l-a pus nimeni, a luat toate capcanele în picioare. La sfârşit umbla crăcănat, ca maratoniştii, cu labele aduse puțin spre interior. Doar unele maimuțe mai umblă aşa. Când a început să şchiopăteze, Babuşca ne-a bătut cu funia udă, în locul lui, care era ocupat să-şi lingă rănile.

– Nu vă e ruşine să minţiţi în halul ăsta? Când v-am bătut eu cu funia udă? Şi ce-s eu? Maşteră? De unde ați scos metoda asta? a strigat ea la noi, în fața mamei Mira. Noi ne-am forțat să plângem şi până la urmă ne-a pufnit un râs atât de isteric, că am fugit amândoi afară şi, la ieşire, am primit fiecare peste spate o funie udă. Am râs în fundul grădinii până am amețit. Babuş-ca şi-a dovedit nevinovăția, dar săraca avea o mutră atât de indignată încât aproape că ne-a părut rău că nu ne-a bătut într-adevăr. Tataia, imobilizat în fotoliul de răchită, i-a ținut partea şi a făcut proba cu picioarele lui umflate şi învi-nețite, acoperite de comprese cu apă de plumb.

– De aici reiese că au meritat o bătaie bună şi ei s-au eschivat!

– Dar nici chiar cu funia udă, ce naiba, Mira!?

Mama Mira n-a înțeles nimic la sfârşitul discuției şi când a ieşit să ne cheme la masă, şi-a scrântit glezna ei fină într-una din capcanele pentru Mamur. Nu e cazul să se creadă că toți care au plecat să-i caute pe ceilalți şi-au luxat, fiecare, câte un picior în gropile încă neastupate. Preveniți, tata Ştefan, Babuşca, vecinul Mihl, tanti Berta şi toți care mai aveau de lucru prin curtea noastră, au păşit cu grijă, cu bastoane, pipăind fiecare centimetru de pământ. Toată seara au astupat gropi. Cum găsea unul o nouă capcană, striga bucuros:

– Uite şi aici una, adu repede pământ!

Tot scoțând pământ să acopere gropile, s-au făcut alte gropi, în alte părți. A fost o muncă sisifică, deosebit de atractivă. Tanti Berta era cea mai entuziastă:

– Ce ingenioşi pot fi uneori copiii!

Şi imediat şi-a amintit o poveste cu doi copii care se iubeau de mici fără să-şi dea seama, care au crescut şi s-au căsătorit până la urmă, deşi erau de acelaşi sex.

– Şi care-i legătura? a întrebat tata Ştefan.

– Nu e ingenios? s-a minunat Berta.

– E foarte ingenios, dar ce legătură are cu tipul de ingeniozitate care te lasă cu picioarele paralizate?

– Mă referam la copii şi la ce sunt ei capabili să facă!

– Asta da, acum te înțeleg! a zis tata şi a mai astupat o groapă, lăsând în loc alta. Tanti Berta a găsit că ar fi bine să plantăm în ele cartofi, ca să le folosim la ceva.

– Copiii au muncit serios la gropile astea.

– Eu zic să arăm curtea şi atunci se nivelează toată şi terminăm țircusul! a propus Babuşca.

– Eu zic să facem un lac de acumulare, dragă Babuşca, dacă tot trebuie să facem ceva cu curtea asta! a strigat Tataia din fotoliul lui.

– Şi să înecați copiii! a propus nenea Mihl de după gard.

Tipul ăsta avea întotdeauna idei bizare. Era puțin cam trăznit, dar simpatic. Când Lali a făcut conjuctivită şi avea ochii roşii şi lăcrimoşi, Mihl l-a consolat:

– Ochii roşii şi inflamați văd mai bine!

Ciudat era că aşa îți venea să crezi. Chiar dacă erau roşii, străluceau mai tare, păreau proaspăt spălați, ca un parbriz. Tot aşa, i-a propus lui Tataia să nu mai bea ceai de urzici pentru scăderea colesterolului, ci să se îmbrace în urzici, să le bage direct în pijama pentru că prepararea ceaiului ia prea mult

timp. Tataia a râs una bună de el şi cum nu-i trebuie mult ca să se prostească, cât pe ce să se îmbrace în urzici, numai ca să ne distreze.

De fapt, Tataia pleca întotdeauna pe la prietenii lui din celălalt capăt al oraşului, încă de dimineaţă, numai ca să râdă. Ziceai că pleacă la slujbă. A făcut din întâlnirile astea o datorie. Se îmbrăca în zori în costumul lui negru, cu pălăria calabreză tot neagră, îşi lua bastonul, o săruta pe Babuşca pe nas şi ieşea fluierând pe poartă.

Bătrânii ăştia, cu care se întâlnea Tataia ca la serviciu, erau altfel decât ştim noi că sunt bătrânii. Nu erau nici sfătoşi, nici serioşi, nici puţin trişti sau apatici ori mofturoşi. Se întâlneau ca să râdă unii de alţii, fără să se supere. Lali credea că noi ne-am fi supărat până acum de un milion de ori şi nu e normal ca cineva să se ferchezuiască de dimineaţă, să stea să se radă cu briciul şi să se parfumeze, numai ca să meargă într-un loc unde să-şi bată joc unii de alţii.

– Parcă voi ştiţi ce e normal şi ce nu! Tot ce ştiţi, de la noi ştiţi, zicea Tataia. Toate tâmpeniile, toate răutăţile şi aiurelile de la noi învăţaţi să le apreciaţi sau nu.

Dimineaţa noi ieşeam gata îmbrăcaţi de bătaie. Peste zi se isca măcar un motiv de încăierare, dar cel puţin eram pregătiţi şi dacă ne întorceam şi mai rupţi ori mai descleiaţi, nu era de mirare.

6

Tataia avea prieteni şi prin jurul casei, care erau prietenii comuni. De ceilalţi Babuşca ori nu ştia decât din auzite ori nu voia să audă. Zicea că sunt nătărăi bătrâni şi că toată viaţa au fost la fel, ca şi Tataia, care altfel n-ar fi fost amic şi acum cu ei. Cel mai des veneau la ei şi se duceau ei la tanti Anca şi moş Clous. Într-o seară i-am găsit arătându-şi unii altora protezele făcute fiecare la alt dentist.

– Ai mei mestecă singuri! spunea moş Clous şi râdea ca un papiţoi ştirb. Stăteau la masa de remy de sub vie şi nici măcar nu-i pişcau milioa-nele de ţânţari. Aveau pielea groasă, de elefanţi, şi ţânţarii bâzâiau ce bâzâiau şi când să se aşeze pe ei, cădeau grămadă, de parcă ar fi poposit pe un asfalt

încins. Tataia avea înfipte în braţe nenumărate trompe de ţânţari, rupte de la jumătate, şi nici că-i păsa. Sub el mormanul de ţânţari zăcea ca o stivă de scule defecte. Babuşca îi arăta Anei proteza de sus şi-i explica cât de bine sfâşie ea carnea de vită nefiartă. Parcă ar fi fost toţi fiare sălbatice. Ana spunea că a ei nu e bună decât pentru cartofi prăjiţi, după care au trecut la un schimb rapid de reţete, ca o partidă fulger de tenis. Nu termina una cu reţeta ei, că începea cealaltă altă reţetă care nu avea nici o legătură cu prima şi până la urmă Clous a început să clămpăne din proteza lui care părea legată cu sârmă de urechi. Proteza lui avea caninii ascuţiţi dintr-o greşală a tehnicianului şi Clous arăta ca un vampir decăzut, chel şi cu ochi albaştri din mărgele de sticlă. Tataia făcea caz de semiproteza lui legată încă de câte o măsea adevărată şi sus şi jos. Moş Clous a privit mult la ea şi apoi, clămpănind profund, a zis că asta e acum, dar când încep să cedeze şi măselele adevărate, Tataia o să se trezească cu gura plină de dinţi falşi ca Demostene de pietricele. Lui Tataia nu îi păsa de prostiile lui Clous şi noi ştiam ce părere avea despre el cînd îl compara cu prietenii lui din celălalt capăt al oraşului. Râdea tot timpul de el şi Clous încerca să-l provoace, să vadă dacă Tataia e mai deştept şi-i da vreo replică de-l lăsa mască. Uneori Tataia îi spunea câte ceva, dar de cele mai multe ori zicea "mă, dar tu eşti şi deştept, Clousi!" şi se prefăcea înfrânt. Clousi era atunci mândru şi se uita la Ana, fiindcă era încă foarte îndrăgostit de ea. Tanti Ana purta ciorapi patent şi furou de mătase care îi acoperea genunchii umflaţi. Avea ochii albaştri şi obrajii roşii şi părul galben. Dacă stăm să ne gândim bine, Babuşca era de o mie de ori mai frumoasă chiar şi aşa, la cei două sute de ani ai ei, dar Clousi se uita numai la nevasta lui, chiar dacă stătea cu ea toată ziua de vreo cincizeci de ani. Ana râdea tot timpul ca proasta, dar se pare că asta place tare mult, în timp ce Babuşca avea câte o privire inteligentă din care îţi dădeai seama că nu e uşor de dus. Şi apoi Babuşca n-a purtat niciodată ciorapi patent şi avea şi picioare mai frumoase. Lali mi-a spus că nu înţelege cum Clousi nu se uită la Babuşca, în timp ce Tataia se uita uneori, cu coada ochiului, la Ana. În mo-mentele acelea tare o mai iubeam pe Babuşca şi ţineam cu ea, nimeni nu înţelegea ce aveam că o alintam şi îi făceam complimente făţişe, ca să punem în evidenţă eleganţa ei, rasa ei pură!

Când stăteau toţi sub vie, seara, aveau în faţă pahare cu vin roşu şi sifon, de care abia se atingeau. Toţi aveau probleme cu tensiunea şi asta făcea şi mai caraghioasă povestea cu ocheadele lui Clousi şi Tataia. Cum unul lua paharul să guste, ceilalţi trei spuneau în cor:

– Vezi cu tensiunea!

Odată, Tataia s-a revoltat şi a dat peste cap tot paharul spunând că mai rău îi creşte tensiunea dacă se uită doar la pahar şi că el n-a ajuns încă

legumă. De fapt, ne-am dat noi seama, voia să crească în ochii Anei, care habar n-avea.

– Ai, ai, Traiane, Traiane! Nu mai eşti copil, ce dracu! au strigat toţi în cor şi atunci a apărut tanti Berta şi a izbucnit în hohotele ei de râs, iar Clous şi-a mai pus o pereche de ochelari peste cea pe care o avea deja, ca s-o vadă mai bine.

În comparaţie cu ei, Berta era o copilă. Dar una obraznică.

– Ce face cimitirul maşinilor, se distrează? îi lua ea în primire şi începea să râdă şi toţi patru se porneau şi ei pe râs. Aşa că pe o rază de trei kilometri câinii începeau să latre şi ei, iar cei douăzeci de porci ai lui Mihl, care sforăiau toată noaptea ca nişte bărbaţi beţi, se trezeau grohăind speriaţi. Şi imediat îşi făcea apariţia şi Mihl în pijama şi cu fes, să nu scape cumva ocazia să râdă.

Mihl trăia singur cu porcii lui şi cu o familie de arici, care ocupa terenul cu zmeură din fundul grădinii. Pisicile şi câinii lui erau mai mult la pisicile şi câinii noştri, aşa că Mihl se pierdea printre noi în modul cel mai natural. Lali îşi dorea tare mult o familie mai aerisită, cum vedea la alţii, o familie cu mamă, tată şi copii, plus bunici la ţară, cu unchi şi mătuşi în străinătate.

– Numai la noi e aşa aglomeraţie şi nimeni nu ştie de respect! a răbufnit el după ce a împlinit subit paisprezece ani şi a primit un buletin în care arăta ca un bleg.

– Ce respect îţi trebuie? m-am mirat eu, care la cei treisprezece ani ai mei încă mă tăvăleam în ţărână. Asta ne mai lipseşte acum, să ne res-pectăm unii pe alţii!

– Mi se pare că eşti cam idioată! Habar n-ai ce vorbeşti, se vede pe tine... Dacă tu nu-l respecţi pe tata Ştef, crezi că fiul tău o să te respecte?

– De ce nu? Dacă nu, îl izgonesc! am zis, ironic.

– Păi, vezi că eşti proastă?! Respect cu trozneală ai mai văzut?

7

Mihl, despre care ştim totul, pentru că e vecinul nostru, hrăneşte fiecare purcel cu bibe-ronul, se scoală noaptea şi umblă prin coteţ să vadă cum o duc grăsunii cei mici şi-l auzi, de după gard, cum îi drăgăleşte şi le povesteşte. Şi nici vorbă ca Mihl să fie atât de duios numai ca să-i taie mai

apoi, de Crăciun. Din curtea lui Mihl nu s-a auzit niciodată guițat de omor, nici măcelar n-a călcat pe acolo.

Mihl se joacă cu porcii lui, pentru asta îi ține. Îi dresează să facă diferite fapte bune şi îi premiază. Când are loc festivitatea de decernare a premiilor e mare haz, ne cheamă pe toți şi ne bagă în comisie. Numai tata Ştefan şi mama Mira n-au timp de aşa ceva, noi ceilalți, bătrâni şi copii, cei mai fără minte, cum îi place lui Tataia să spună, ne ducem. De două ori la rând, Tataia a ajuns chiar preşedintele comisiei, iar eu cu Lali am adus coronița pentru câştigător. Ultima dată, premiantul a fost un porc roz, cu o dungă neagră pe spate, care clipea des din ochii lui mici şi ştia să facă piruete după fluierăturile lui Mihl. Şi ceilalți porci, mai mari sau mai mici, ştiau să facă tot felul de figuri, chiar între ei, dar cel roz făcea piruete cu o grație pe care n-am văzut-o nici la o balerină. Ceilalți s-au cam dat în stambă, unul a mimat că se prăbuşeşte, iar altul că îi sare în ajutor. Mai mult grohăiau pe acolo şi era greu să-ți dai seama, fără indicațiile lui Mihl, care e în nevoie şi care ajută, dar, oricum, s-au comportat bine pentru nişte porci. Tataia a strâmbat din nas şi a zis: "E-e-e!", în sensul că "las-o baltă, Mihlule, nu se înțelege care pe care" şi a votat pentru Balerină. Lali i-a aşezat coroana pe frunte şi fiindcă era din trifoi cu patru foi (căutat special) a mâncat-o imediat, după ce i-a căzut pe ochi şi i-a prins gustul. Clous a încercat să intervină pentru cei doi care înscenau, zicea că e mai mare lucru ca un porc să se prefacă a fi bolnav şi altul să se prefacă a sări în ajutor, dar Tataia a contracarat:

– Să se prefacă ştie oricine, şi om şi porc, dar să facă piruete atât de grațioase, om nu găseşti, darmite porc!

La care tanti Berta, primită ca membru observator, a strigat:

– Brava, Traiane! Asta da loghică! Şi noi n-am ştiut dacă râde de el sau e încântată. Oricum, fiind preşedinte de comisie, n-aveai cum să-l combați prea mult. Ăştia întotdeauna au ultimul cuvânt, cu sau fără loghică. Mihl nu era părti-nitor pentru că toți erau ai lui şi-i iubea pe toți la fel, dar tot a încercat o discuție, ca să nu tacă.

– Atunci, până şi concursul ăsta e fără logică! Să premiezi nişte porci!

– Bineînțeles, dar dacă aşa îți place ție! Pentru tine sunt aici, nu pentru vertebratele tale obeze, pe care eu le-aş tăia fără îndoială, de Ignat!

– Adică, nu le găseşti nici un fel de calități, nimic?

– Calitatea cărnii, eventual, dar şi lucrul ăsta e discutabil. Tu n-ai să-i tai şi eu n-o să aflu niciodată cum e.

– Şi străduințele mele şi ale lor?

– Măi, Mihl, drept să-ți spun, premieri am tot văzut şi preşedinte de comisii am fost între 40 şi 60 de ani de mi-a ajuns. Dacă nu v-aş vedea pe

voi toți și dacă n-ar fi copiii ăștia atât de bucuroși de eveniment, zău că nu mi-aș pune mintea să premiez niște porci, numai ca să-mi amintesc iarăși cât de proști sunt oamenii. Pentru că, orice ai spune, godacii ăștia sunt nevinovați, ideea tot de la om a venit. Numai că dincolo, în plan uman, treaba e aproape la fel. Ce zici, Berta?

Berta se uită la adunare și trage aer îm piept, dar nu spune mare lucru:

– E trist că toți fac ceva ca să fie remarcați!

– Nu e numai asta, e trist că după ce mulți fac ceva fără să-și pună problema că vor fi sau nu remarcați, alți deștepți îi pun să concureze între ei, chipurile pentru stimulare, progres, salt calitativ sau legea concurenței. Și că, de cele mai multe ori, toată mascarada asta sfârșește într-o baltă de orgolii, în care se îmbăiază toți, ca porcii în noroiul ăsta. Ploaie să cadă și baltă să fie, și atunci să-i vezi!

– Sper că nu te-ai indispus acum și vrei să ne indispui și pe noi? spune Clous, căruia e clar că îi place concursul.

Tataia începe să râdă, ca să vedem că nu s-a indispus.

– Nici vorbă! Ziceam și eu așa! Echipa următoare, vă rog! strigă el și Lali îmi arătă, pe la spate, lungimea unei trompe care s-a lăsat. Știu, e trompa lui Tataia când una zice și alta crede. Concursul continuă cu un duet de porci dolofani care apoi fac ștafetă cu o minge de oină. Primul sosit intră direct cu capul în zid, dar, oricum, e câștigător. Primul sosit nu poate niciodată să se oprească, atât de plin de elan e.

La urmă, în timp ce turma de porci se odihnește la umbră, grohăind fericită, unii cu coronițe pe jumătate mâncate, alții cu ele pe cap, fără să le observe sau să le simtă utilitatea, iar alții fără coronițe (ceea ce nu pare să-i afecteze), Berta se pregătește fericită să ne spună povestea elevului ei, Lați. Și a elevei Mili, pentru că întotdeauna există și o femeie în combinație, crede Berta, și concluzia asta nu pare s-o încânte deloc.

– N-ați observat că și filmele unde nu vezi urmă de femeie, sunt seci? întreabă ea.

Dar Tataia, indispus de concursul porcilor, i-o retează:

– N-am observat!

Iar Mihl, ca să-l susțină:

– Ba aș putea spune că ăla e film, în sfârșit!

– Jesus! Dar sunteți atât de seci și de bolovănoși! strigă ea și găsește apoi de cuviință să râdă îndelung, de ne plictisim și suntem toți cu ochii pe ceas, să vedem cât mai ține accesul. Când hohotul e pe sfârșite, începe și tanti Ana să râdă. Precis că de la vreo idee a ei, care-i trece prin cap și se suprapune cu veselia Bertei. Precis n-au nici o legătură motivele lor de râs.

– Pariez că nu ştiţi de ce râd! spune Berta când termină de râs. De mutrele voastre râd! adaugă şi începe din nou să râdă. Credeaţi că râd de nebună, nu? mai zice şi începe să râdă şi mai tare.

Nimeni nu spune nimic şi, oricum, nu s-ar auzi de râsul ei. Atât de tare râde, că până şi grupele concurente de porci au amorţit şi se uită, grohăind uşor, unele la altele şi apoi la noi, care nu cred că avem priviri mai expresive. Unuia i-a căzut pe un ochi coronița şi porcul arată a beţiv bătrân şi hâtru. Altuia i-a căzut pe rât şi de acolo direct în gură, o mănâncă fără dificultăţi de pronunţie! Tataia e tot mai nervos. Ca să nu se dea în spectacol, scarpină cu vârful pantofului guşa celui mai apropiat porc, care zace într-o rână şi-l priveşte absent şi bonom. Grohăiturile lor seamănă a întrebări retorice. În tot timpul ăsta, Berta râde. E deja vânătă, dar nu contează. Babuşca, cu cocul ei alb şi ochelarii fumurii, se uită stânjenită când la unii, când la alţii. Ana s-a prostit de tot şi-l ciupeşte pe Clous de ureche, iar el chicoteşte. Ăştia doi s-au înţeles întotdeauna, chiar şi când nu se cunoşteau încă, şi e greu de crezut că nu i-a născut aceeaşi mamă. Par, nu făcuţi unul pentru altul, ci crescuţi unul dintr-altul. Babuşca îi şopteşte lui Tataia:

– Cred că ar trebui să chemăm un doctor. Să nu i se facă rău!

Şi fiindcă a spus-o atât de serios, Tataia izbucneşte deodată în râs. Noi, care atâta aşteptam, să participe şi Tataia, am început să râdem repede, să recuperăm. Toată lumea ştie cum râd copiii când nu înţeleg bine de ce se râde în jur, dar simt că trebuie să ia parte şi ei la veselia generală. Râd aiurea, forţat, puţin prea strident, caricatural. Un râs schematic, ca o formulă. N-au inflexiuni, n-au nuanţe, râd rău. Un râs răutăcios, chiar dacă n-au nici o intenţie şi, de altfel, nici o idee despre ironie. Aşa am râs şi noi, ca bufonii, ca să atragem atenţia că totul e ridicol şi absurd. Deşi nouă nu ni se părea deloc pe atunci.

8

Tanti Berta iubea teribil progresul tehnic. De fiecare dată când venea la noi, încerca să ne bage în casă câte o cucerire a ştiinţei şi tehnicii. Ultima oară a încercat să ne doteze cu ventilatoare electrice. Mama Mira ne avertizase deja: Berta ar fi dorit ca fiecare dintre noi să aibă câte un ventilator în tavan, deasupra capului, ca o ghilotină. De fapt, ne-a spus mama Mira, Bertei îi plăceau ventilatoarele tocmai pentru că o

înspăimântau. Cu un ventilator deasupra capului nu mai aveai cum să-ți pierzi vremea, nu aveai când să te plictiseşti şi, la serviciu ori acasă, puteai să-ți vezi de treburi în voie. Lucrurile nu i se păruseră însă întotdeauna nici atât de frumoase, nici de tot simple. Când adminis-tratorul şcolii în care îşi petrecuse timpul în ultimii douăzeci de ani adusese un ventilator cât jumătate din tavanul cancelariei, Berta fusese cutreierată de presimțiri negre. Îşi schimbase şi părerile şi starea de spirit doar asistând la montarea maşinăriei infernale în tavanul cancelariei în care, cât e ziua de lungă, era stăpână absolută peste cataloage, planuri de lecții, morrmane de lucrări de control şi caiete de teze. Era de fapt singura profesoară din cancelarie care putea pretinde că ştie ce înseamnă să mon-tezi un ventilator cât roata carului la trei metri înălțime, şi asta pentru că în sâmbăta când s-au petrecut lucrurile nu se aflau în şcoală decât ea şi portarul. Ți-o şi închipui pe Berta, mereu gata să-i sară cuiva în ajutor, privindu-l mai întâi cu suspiciune pe meşterul venit cu o ladă de scule, apoi cu interes, apoi tropăind mărunt în jurul mesei deasupra căreia, cățărat pe o piramidă de scaune, electricianul îşi vedea de-ale lui clăti-nându-se amenințător şi folosindu-se de mâini şi de dinții îngălbeniți de tutun ca de nişte unelte.

Berta ne-a spus de multe ori că mâinile şi picioarele noastre sunt de fapt partea "practică" a corpului uman, ca şi dinții. Nu-i vorbă, şi celelalte părți ale corpului au o valoare de întrebuințare concretă, dar mâinile, picioarele şi dinții sunt cele mai la vedere în funcțiile lor.

Electricianul, cu şurubelnița în mâini şi cu şuruburile între dinți arăta ca o maşină care lucrează la turație maximă. Cobora şi urca repede pe scaunele clădite unul peste altul, lua în dinți alte şi alte şuruburi, le scuipa pe cele nepotrivite şi îşi mişca degetele ca un pianist pe firele ieşite din tavan. Ventilatorul cel mare, cu palete de lemn, îi stătea atârnat de după gât, cu o sfoară groasă.

Berta se oferise să-l ajute, să-i dea patentul, şuruburile, cleştele, să le preia pe cele nefolosi-toare, să le dea repede înapoi... Şi asta pentru că băiatul slab şi palid, cocoțat sus de tot, sub plafon, cu toate părțile practice ale trupului lui puse la lucru, îi amintise de băiatul handicapat din tren pe care, în tinerețea ei, l-a încurajat şi l-a remontat tot drumul de la Feldioara la Alba. Băiatul ăla avea toate părțile corpului întregi şi funcționale, dar îi lipsea ceva la minte. Mama lui, cu care călătorea, le-a povestit tuturor că se dădea ore întregi în leagăn, cu mintea pierdută. Venea doar la masă, unde trebuia să i se întindă cu lingura fiecare înghițitură, după care ieşea din nou să se legene.

– Asta îl linişteşte? a întrebat Berta, pre-gătindu-se să dea sfaturi.

– Nu mă prea linişteşte, a zis băiatul şi toţi au amuţit pentru că până atunci nu-l auzise nimeni vorbind. Legănatul trenului îi făcea bine şi stătea la locul lui cu privirea fixată pe ceilalţi. Mama lui era cea mai mirată.

– De obicei nu vorbeşte cu străinii! a zis ea către ceilalţi.

– Când am chef, vorbesc, a zis el.

– Bine, dar tu nu ai nimic! a exclamat Berta şi faţa i s-a luminat de surpriză.

– Bineînţeles că nu am nimic, dar dacă le place să creadă asta, de ce să nu-i las?

– Care-i avantajul? a strigat amuzată Berta.

– Nu trebuie să merg la şcoală, la picnicuri, la rude în vizită, n-o să trebuiască să mă însor şi să fac copii şi aşa mai departe... Ştiţi şi dumnea-voastră prea bine câte lucruri plictisitoare trebuie să facă oamenii sănătoşi la cap, n-o să vă spun eu, care-s cretin!

Mama lui îl asculta cu gura atât de căscată că puteai să bagi în ea un ou şi tot mai rămânea loc să i se vadă amigdalele. După aceea i s-a făcut rău şi Berta i-a dat primul ajutor aşa cum învăţase mai demult la şcoală, în orele de dirigenţie de acum o sută de ani.

Electricianul de acum nu era cretin, nici handicapat în vreun alt fel. Era însă foarte în-căpăţânat. Nu voia să se lase ajutat de un alt bărbat.

– Mă duc să chem pe cineva de la poartă! s-a oferit Berta. N-o să puteţi fixa namila de ventilator singur. Poate mai şi cădeţi...

– Îl pot fixa. N-o să cad, a spus el de sus, îndârjit.

Până la urmă, săracul băiat a fixat şandramaua de tavan, dar Bertei nu-i inspira deloc încredere un ventilator fixat de un om aşa de palid, slab şi timorat. Dacă ar fi avut cui, ar fi povestit cum zburase un asemenea ventilator în mijlocul unui bar, cum lovise un tip care gesticula larg şi cum maşinăria, rămasă pe jos, îşi mai învârtea din inerţie paletele. Ca un elicopter care tocmai a aterizat. Tipul care a fost lovit de paletă a făcut o mutră speriată şi aiurită şi a căzut de pe scaunul pitic, odată cu ventilatorul.

Acum, Berta îşi avea în cancelarie scaunul exact sub maşinăria infernală, în timp ce toţi ceilalţi colegi s-au aşezat cât mai departe de aceasta. E totuşi surprinzător câte temeri şi ipohondrii îţi trezeşte nesiguranţa de a te lăsa răcorită de un ventilator instalat de un electrician palid şi neajutorat.

9

În unele zile Babuşca se retrage în camera ei, spre patul pe care l-a cumpărat de la o familie tânără care s-a mutat în alt oraş. Lângă pat e un scaun pe care zace mereu un maldăr de haine de care nimeni nu are nevoie decât o dată pe sezon, când afară sunt exact 14^0 C. La tempera-tura asta e imposibil să te îmbraci în ceva fără să mori de cald sau de frig. Şi cum niciodată nu se ştie în ce moment vor fi afară 14^0 C, hainele stau acolo câte un an întreg. Peste zi, Babuşca transportă maldărul pe patul închis, ca să aibă scaunul liber. Iar pe scaunul ăla şade ea când e derutată. Tataia trece atunci prin faţa ei şi-i face semn cu mâna, ca prin fereastra trenului. Babuşca rămâne pe peron, absentă. Toţi arată atunci foarte obosiţi. Babuşca, pe scaun, cu mâinile în poală, cu ochii în gol. Tataia, efemer, dând din mâini, într-o încercare flască de-a o distrage, ştiind că e inutil. Absenteismul Babuşcăi e greu ca o casă căzută pe umeri. E aproape un viciu, pentru că în momentul ăla poţi să faci orice cu ea, n-are nici o reacţie. Bine că e între ai ei şi nimeni nu se gândeşte să-i facă ceva rău. Ar fi în stare să nu se opună la nimic, crede Tataia. După ce îşi intră în minţi, ea ne explică:

– Ştiu bine ce se întâmplă în jur, dar nu mă interesează. Sunteţi în plan secundar şi n-am treabă cu voi. Trebuie să ştiţi asta şi să nu mai încercaţi să-mi faceţi cu mâna sau să mă strigaţi, pentru că nu pot să vă răspund. Şi nu pot pentru că nu mă interesează.

Tata Ştefan şi mama Mira cred că e un fel de tristeţe de bătrâneţe, dar Tataia spune că e fals, că Babuşca avea stările astea de pe când era tânără. Berta, care se pricepe la toate pentru că e pedagog, crede că e acelaşi sindrom ca la cei doi fraţi rataţi, pe care ea i-a cunoscut pentru că i-au fost elevi. Din cicisprezece verişori, câţi erau în unicul liceu din oraş, numai doi au ratat. Pe treisprezece dintre ei părinţii i-au pus să lucreze în vacanţe, pentru banii de buzunar. Să înveţe să câştige, să vadă cât de greu se câştigă banii. Dintre toţi, aşadar, numai doi, care erau fraţi, aveau nişte părinţi miloşi.Vacanţa să fie vacanţă, spuneau ei celorlalţi părinţi, cu care erau fraţi. Se chinuie destul când cresc şi trebuie să se zbată singuri pentru bani. De ce să le stricăm copilăria, să facem din vacanţe nişte timpi pragmatici? Nu prea e bine, îndrăzneau ceilalţi părinţi să comenteze. Dacă voi muriţi, dacă vi se întâmplă ceva şi nu mai au sprijin? Şi dacă murim acum, ce? O să trimită cineva doi copii de unsprezece şi de patrusprezece ani la muncă? O să-i ia Asistenţa Socială! Ce e mai straniu, îşi aminteşte Berta, e că părinţii celor

doi copii n-au murit, dar copiii au ajuns amândoi nişte rataţi. Copii buni, adulţi buni, dar amândoi sufereau de un soi de idealism "cras" şi tot ce însemna bani îi dezgusta. Voiau să lucreze pentru scopuri mari, umanitare, ascultau muzică medievală, citeau zi şi noapte, călătoreau, cercetau prin arhive şi, deşi plini de idei măreţe şi intenţii bune, au murit amândoi, la scurt timp unul după altul, în timp ce părinţii trăiesc şi acum şi se uită la diplomele celor doi, câte două facultăţi de fiecare copil. Ceilalţi verişori, deşi mediocri, au rămas cu mintea limpede, au făcut, dacă au făcut, câte o facultate, şi aia străbătută cu greu, după care au intrat în afaceri, s-au căsătorit şi au câte unul sau doi copii absolut normali şi frumoşi şi inteligenţi ca toţi copiii. Cu toţii o duc bine, sunt nici mai mulţumiţi, nici mai puţin mulţumiţi decât ceilalţi de condiţia lor şi merg uneori cu toţii la picnicuri, unde mai schimbă impresii şi îşi amintesc de ceilalţi verişori morţi. Verişori pe care i-au iubit toţi pentru că, în tot clanul, ei erau cei mai spirituali, cei mai deştepţi şi mai buni, aveau umor, erau sociabili şi ajutau de fiecare dată pe oricine avea nevoie.

– Dar în timp ce noi stăm la picnic, ei nu mai stau! se consola câte unul cu voce tare.

– Parcă poţi să ştii pe ce pajişti de rai stau ei la picnic cu ambrozie şi nectar! spunea altul.

Nu era nimic răutăcios în remarcile veri-şorilor rămaşi în viaţă. Pur şi simplu li se făcea dor şi atunci inventau o viaţă mai bună pentru cei doi răposaţi.

Povestea asta cu mulţi verişori i-a amintit Bertei de un film cu nişte copii bolnavi de leucemie care au fost duşi în tabără la oceanul Atlantic pentru ultima lor distracţie. Copiii nu ştiau că e ultima lor ieşire şi se aruncau în apă ţipând şi lovind valurile cu labele lor portocalii şi verzi şi albastre pentru înot subacvatic, în timp ce regizorul a pus pentru scena asta muzică foarte patetică, de sfârşit de capitol. Ca să pară totul şi mai trist şi ca să înveţi să te bucuri de viaţă cât eşti sănătos. Să vezi şi tu cum ar fi să ai leucemie şi să fii la ultima ta distracţie.

Şi ce frumoşi erau copiii din valuri! Până la urmă, ca să strice totul, regizorul a făcut ca acei copii să fie toţi salvaţi prin transplant de măduvă: pentru fiecare dintre ei s-a găsit un doritor păti-maş, plin de intenţii bune şi dragoste de oameni. Personalul medical a fost şi el sufletist, a lucrat impecabil, părinţii stăteau toţi adunaţi pe holuri şi-şi luau unii altora cafea de la automat. Se aflau acolo toţi profesorii şi toţi vecinii copiilor, toată lumea a contribuit la salvarea micuţilor. Şi la toţi le-a reuşit transplantul. Berta ar fi preferat să rămână la scena cu copiii în valuri şi la me-lodia aia simplă şi

patetică Ce rost avea să- i salveze în halul ăla? Când se ştie clar că ei mureau toţi, unul după altul. Şi că mai important era că avuseseră o ultimă distracţie la ocean.

10

E ciudat câte cunoştinţe au profesorii. Generaţii întregi de copii şi apoi de tineri şi la urmă de bătrâni. Uneori îmbătrânesc toţi şi nici n-ai zice că unii i-au învăţat pe alţii şi le-au dat note proaste sau i-au exmatriculat. Se întâlnesc toţi şi par foarte fericiţi şi discută acum de la egal la egal. Eu, de exemplu, n-aş putea să discut niciodată de la egal la egal cu profesorul meu de matematică din liceu. Dacă am fi amândoi deja foarte bătrâni şi ne-am întâlni în parc, dând pâine la porumbei, eu m-aş înroşi toată şi aş pleca târându-mi bastonul, chiar dacă profesorul meu nici nu mi-ar recunoaşte figura. Am mulţi profesori cu care nu pot vorbi deloc, nici la lec-ţii, nici după. Simt cum mă intimidează şi nu mai ştiu unde să mă bag, chiar dacă ei sunt amabili şi-mi spun ’ce mai zici, cum mai merge cu viaţa?’ Niciodată n-am crezut că pe profesorii mei i-ar putea interesa şi altceva decât materia lor. Pentru mine profesorul nu e om, e o autoritate.Treaba lui dacă acasă e om, asta e într-un plan secundar, cum zice Babuşca, care pe mine nu mă interesează. Sigur că am văzut profesori care în afara clasei erau oameni ca toţi oamenii, dar atât timp cât am fost eleva lor, s-a zis! N-o să mai fie niciodată om. Şi e trist că îl vezi cum se poartă el normal şi uman şi tu să nu mai poţi să faci altceva decât să roşeşti şi să bâlbâi ceva de neînţeles. Tataia crede că e frumos că îmi respect profesorii, dar eu îi explic că nu pe toţi îi respect. În schimb, mi-e frică de toţi. Cum să îţi fie frică, se miră el, mai ales când nu mai îţi e profesor. Ba tocmai asta e, zic, chiar şi când nu mai mi-e de mult dascăl, tot mi-e frică. De fapt, nu e frică adevărată, e mai mult timiditate. Când ştii că tu niciodată nu ai voie să ştii mai multe decât el, chiar dacă ştii. Adică, poţi ştii oricât, dar e bine să nu ştie el că tu ştii. E bine ca el să creadă că întotdeauna ştie mai multe decât tine, numai pentru că a fost primul care le-a ştiut şi a avut bunăvoinţa să te înveţe şi pe tine. Asta e tot, i-am zis lui Tataia. Iar el crede că exagerez. Socoteşte că lucrurile sunt mult mai simple decât le înfăţişez eu. Probabil, dar nu pot să le exprim decât

complicat. Şi dacă e aşa, atunci de ce lumea, care ştie că adevărul e simplu, face viaţa atât de complicată de nu mai înţelegi nimic şi nimeni nu e mulţumit, iar de fericire mai bine nu vorbim, că devenim chiar ridicoli?!

Tataia întotdeauna vrea să arate că totul e simplu şi că el s-a prins de chestia asta înaintea tuturor. Face pe atomul. Atunci nici n-ar trebui să mai vorbim, I-am zis. Vorbim toată ziua, scriem, ne agităm şi uite că tot al doilea om vrea să se sinucidă, tot al o sutălea reuşeşte şi restul globu-lui trăieşte între o angoasă perpetuă şi o mulţu-mire de sine neroadă. Care e cel mai avantajat? Cel care nici nu vorbeşte toată ziua, nici nu scrie, nici nu se agită, nu se sinucide, nu are angoase şi e mulţumit de sine ca un prost, crede Tataia. Bun, şi ăla ce să facă? Să comunice, telepatic, cu ceilalţi care habar n-au să mai comunice telepatic senzaţii măreţe? Adică, e sortit să moară de plictis pentru că nu mai are interlocutor? Dacă nu cumva e idiot şi trăieşte într-o splendidă carose-rie de cristal. Sau, zic eu, crezi că eu n-am deseori stări sufleteşti de rocă? Tataia se uită la mine.

– De când te crezi rocă? De mult?

– Uneori, zic, uneori stau aşa şi mă cred rocă peste care plouă cu soare.

Tataia se uită lung la mine. Lali, care asistă la discuţie, îmi ia apărarea:

– Ce, n-are dreptul să se simtă rocă? Şi eu mă mai simt rocă din când în când!

– Măi, dar voi chiar că sunteţi interesanţi! Amândoi fraţi şi amândoi, roci!

– Eu sunt uneori cristal, dar asta numai dimineaţa când mă bate soarele pe nervuri! zice Lali şi eu ştiu că nu glumeşte. Tataia crede că ne batem joc de el.

– Şi tu? se întoarce el spre mine. Rocă simplă, piatră de duzină?

– Nu, când sunt sub apă, devin uneori dia-mant, dar nu mult, că starea de diamant e prea dură, cine naiba rezistă mult să fie diamant? Când eşti aşa, diamant, străluceşti prea tare şi atragi atenţia şi asta e lipsă de modestie, răspund eu.

– Auzi, Ştefane! Numai cristale şi diamante creştem noi în casă!

Şi cum tata Ştefan nu auzea bine şi mormăia ceva de sub maşină, tot Tataia a tras concluzia:

– Iar eu sunt cristalul-tată, de la mine au pornit toate minunile astea tinere... cu cât e mai vechi un diamant, cu atât e mai valoros!

Şi a plecat dând din cap ca o pendulă pe două picioare.

UN UNCHI NERVOS
ŞI CÂTEVA ÎNTÂMPLĂRI
CU O SKODĂ
IEŞITĂ DIN UZ

1

N-am înțeles niciodată de ce au nevoie păpuşile de o casă a lor. Eu nu aveam o casă numai a mea în care să mă gospodăresc cum am chef. N-am lăsat niciodată păpuşile să-şi facă de cap în casa lor. Le-am scos afară, la muncă. Am şi o poză: eu, în curte, cu un batic de colhoz-nică pe cap şi cu ciorapi patent, lăsați peste bocanci. În spate, în fundal, un grup de păpuşi. Dau la lopată. În poză, eu sunt şefa. Toată lumea lucrează, numai eu stau şi am timp să mă uit la fotograf.

Ceea ce nu se mai vede în fotografie e că imediat după ce am terminat cu pozatul a apărut Otto Ferencz, în fugă, ca un verişor fericit că se întâlneşte cu verişoara lui şi nu s-a mai putut opri. A trecut peste mine şi s-a proptit undeva în gardul care se vede în poză, dar fără Otto Ferencz, care nu ajunsese la timp ca să fie şi el imortalizat.

Otto Ferencz avea obiceiul ăsta când scăpa de la bloc. Sâmbăta părinții lui îl aduceau la noi, ca să se bată copilul, să-şi consume energia de

descreierat mic. De abia aşteptau sâmbăta, părinţii lui! Apăreau cu el în maşina lor Skoda, legat pe bancheta din spate în chingi şi curele şi, când îl dezlegau, Otto Ferencz ţâşnea ca un proiectil prin poarta de fier, peste panselele noas-tre şi direct în mine sau într-un gard se oprea. Când apucam să-l văd din timp, mă înţepeneam în bocanci, cu buzunarele pline de pietre, ca să fiu şi mai grea, şi mă prăbuşeam peste el. Până reuşeam să-l înghesui într-un colţ şi să-l strivesc definitiv luam atâţia pumni cât să desfigureze un boxer mic, dar vânjos. Dar merita să suporţi orice ca să-l vezi strivit! Până să intervină toate familiile noastre, Otto Ferencz semăna deja cu altă persoană. Ne duceau direct la reanimare pentru că nici eu nu arătam foarte bine.

Fratele meu, care a fost întotdeauna ceva mai mare decât mine, organiza cu noi doi lupte de cocoşi. Fraţii mai mari înţeleg foarte târziu că au fraţi şi surori mai mici care trebuie ocrotiţi şi ajutaţi să evolueze.

Mult timp eu şi Otto Ferencz cădeam în plasa lui şi a prietenilor lui şi ne băteam serios până se întâmpla episodul cu reanimarea. Mai târziu am încercat să ne batem din mers, ca într-un fel de ring mobil. Nu reuşeam să ne batem într-un singur loc pentru că oamenii când sunt nervoşi şi atacaţi au tendinţa să se mişte în toate părţile. Gloata de suporteri trebuia şi ea să se mişte repede. Ne fugăream din curte până în grădină, apoi prin grădinile vecinilor. De obicei intram în grădina lui moş Simici care uda legumele şi ne despărţea cu furtunul, revoltat că-i călcam zmeura. De furie, moş Simici dădea cu apă şi pe galerie şi toată lumea se mai calma. Oricum, asistenţa era întotdeauna curioasă care din noi moare primul. Moş Simici ne-a salvat până la urmă fiindcă le-a spus familiilor noastre că ăia mici sunt puşi să se omoare între ei în grădina lui şi că el nu mai suportă atâta violenţă, că e un secol tare nenorocit, când sunt pervertiţi copii inocenţi şi că părinţii sunt vinovaţi, de fapt, pentru toate nenorocirile din lumea asta...

Moş Simici nu avea copii şi cultiva o ideo-logie antiparentală. Era foarte dotat pentru asta. Ştia exact cum nu trebuie să fie un părinte. Ştia chiar şi cum e să nu fi părinte. Şi toţi părinţii îl urau. Şi toţi fraţii mari îşi băteau în continuare joc de fraţii lor mici.

Mult timp am crezut că fratele meu vrea să mă extermine! Odată m-a dus pe motorbiţiglul lui iar eu mi-am băgat picioarele între spiţe şi ne-am răsturnat. Am rămas înfiptă în cap. Nu m-au putut scoate pentru că intrasem în pământ invers, cam până la buze.

Cât timp s-a căznit să mă scoată o echipă de săpători profesionişti, eu mă găseam sub pământ şi vedeam tot ce se întâmplă acolo. În jurul frunţii mele plantate s-au adunat familii şi familii de furnici şi popândăi. Era cam pe la amiază şi vietăţile pământului se aflau în repaus. Accidentul, care le-a băgat

în spațiu un cap de copil, i-a scos din amorțeală. S-au bulucit să se uite la mine şi un popândău zvelt, care a sosit mai la urmă, le-a spus:

– E cel de-al şaselea copil gras care vine să-şi holbeze ochii la noi. Trebuie să coborâm mai adânc cu gospodăriile noastre, de o vreme oamenii au început să-şi vâre nasul peste tot...

Popândăul era un fel de primar al lor.

În timpul ăsta săpătorii de elită îşi făceau treaba afară, deasupra solului. Au săpat uşor în jurul capului meu şi m-au extras ca pe o ridiche. Mai întâi prin balansuri laterale, apoi prin smucituri repetate. La urmă s-au încordat toți şi am apărut la lumină cu o parte din familiile de furnici, care n-au reuşit să se retragă destul de rapid de pe fața mea.

Cât s-a lucrat la extracția mea am făcut toate pozele din lume. La toate fetele li se văd chiloții până la şase ani, dar nu la toate li se văd atât de mult timp. Şi din direcția în care mi se vedeau mie. A fost cel mai greu de suportat moment al copilăriei mele. Numai la asta mă gândeam cât timp am stat sub pământ. Nu puteam să mă concentrez la ce spuneau vietățile naturii. După ce m-au scos, am luat-o la fugă ca o necioplită şi frate-meu, mereu un delicat, a rămas să plătească lucrătorilor.

Săpătorii i-au zis:

– Ce soră mai ai şi tu! Parcă nu-i normală la cap!...

De parcă ar fi existat posibilitatea să nu fi normal la altceva!

Frate-meu s-a împrietenit cu ei pe viață pentru remarca asta...

2

Era pe vremea când frate-meu făcea experiențe pe frați şi surori. Îşi nota într-un caiet special tot ce are de gând şi rezultatul obținut. Eram consemnate mai multe victime, dar eu apăream în orice grup experimental, singură sau cu alții. De cele mai multe ori eu atârnam în balanță cât un întreg grup. Eram foarte mândră că apar peste tot, tot timpul, şi că se mizează pe mine pentru bunul mers al unor întâmplări dubioase şi primejdioase. Orice idee tâmpită îmi venea, frate-meu mă încuraja s-o duc la bun sfârşit. Când era şi Otto Ferencz în combinație, era şi mai fericit.

Nu ne spunea niciodată să facem ceva anume, ci ne povestea despre copii curajoşi, independenţi, cu personalitate. De câte ori ieşeam stâlciţi sau otrăviţi din vreun experiment, se mira:

– Dar cum s-a întâmplat asta? Dar ce v-a apucat? Precis n-aţi greşit undeva!? Cine v-a spus să faceţi aşa şi nu altfel?

E drept că nu ne spunea cum să ne lichidăm unii pe alţii cu zâmbetul pe buze. Ba mai mult, le explica el părinţilor furioşi, cui i-ar fi trecut prin cap că ăştia mici, care au atâtea fantezii, le şi aplică? Reuşea să le trezească o încredere oarbă. Era pus chiar să descopere din timp eventuale morţi sau pericole. Pe vremea aia eu şi Otto Ferencz nu gândeam. Doar ne băteam. Numai oamenii mari au obiceiul să gândească şi să interpreteze totul. După criterii, zic ei. Noi, în schimb, până să creştem mari, ştim. Ştim totul. Când ajungem oameni mari nu mai ştim şi trebuie să învăţăm să gândim ceea ce deja ştiam. Fiind dificil procesul de gândire, obosim repede şi spunem că toţi copiii sunt proşti.

Între oamenii mari sunt şi unii care au rămas copii, dar arată exact ca şi cei mari. Uneori ei sunt greu de recunoscut, alteori îi trădează faţa sau ochii. Ei sunt cei care ar fi vrut să rămână mici şi să încapă într-un cuib de copil.

Eu cu Otto Ferencz am construit împreună un cuib, după ce am terminat cu bătăile pentru experienţele fratelui meu. Era un fel de colibă cu etaj. Parterul era sub un măr, iar etajul în măr. La etaj se urca pe o frânghie. Oricine are undeva un pom mic, numai al lui, îşi poate construi o colibă cu etaj, adică un foişor. Din foişor se vede toată regiunea, chiar şi marea se poate vedea. Dar nu trebuie să faci caz de construirea colibei. Imediat apar oamenii mari să vadă dacă ai autorizaţie, contract de închiriere sau titlu de proprietate. Dacă deranjezi vecinii, dacă deţii arme şi droguri ori numai ţigări. Copiii din mileniul al treilea vor avea probabil multe probleme cu înjghebarea unei colibe-cuib de copil. Va fi nevoie de atâtea aprobări încât vor prefera să joace jocuri video. În jocurile pe calculator nu trăieşti chiar tu evenimentele, ci asişti sau îi pui pe alţii să le trăiască în contul tău. E foarte trist. Niciodată n-ai să ştii chiar tu cum e. Ca şi cum cineva ţi-ar descrie o prăjitură şi gustul ei, ba ţi-ar şi desena-o, dar tu n-ai văzut în viaţa ta una adevărată şi nicidecum n-ai mâncat una. O mănâncă alţii, în amintirea ta.

Coliba ne-am construit-o la ideea unchilor noştri, Chiril şi Stelu. Cu ei ne-am distrat pe cinste o viaţă întreagă de copil. Unchiul Chiril era înalt, slab, uscat ca o rufă uitată două zile în Sahara, iar unchiul Stelu era mic, gras şi cu o barbă ascuţită. Şi chel. Amândoi aveau o maşină Skoda cumpărată din salariul de ajutor de notar al unchiului Chiril şi din economiile făcute încă din copilărie de unchiul Stelu, care a ajuns în zilele noastre diriginte de poştă, iar sâmbăta şi duminica, antrenor de popice. Aveau şi trei câini mici şi

foarte nervoşi. Doi erau soţ şi soţie şi de aia erau nervoşi tot timpul. Soţul era Michel şi soţia Margherita. Cel de-al treilea era saşiu şi uneori se arăta nătărău. Unchii noştri nu se despărţeau niciodată de câini pentru că era riscant să-i laşi singuri, între ei. Unchiul Chiril era ceva mai mare decât Stelu şi mereu îl dăscălea şi-l învinovăţea de toate relele câinilor. Îl punea să-i adoarmă seara. Dar unchiul Stelu adormea întotdeauna înaintea lor şi atunci Michel şi Margherita începeau să-şi facă reproşuri şi până la urmă se încăierau. Era dificil să divorţeze pentru că unul ar fi trebuit să se mute şi unde să se mute? Că ei erau sclavi. Un sclav nu-şi lua lumea în cap dacă nu-l vindea stăpânul sau nu se răscumpăra. Nici unul dintre ei nu avea destui bani să se răscumpere. Trebuia să se suporte şi să-i suporte şi unchii noştri. Nici de vândut nu le venea să-i vândă pentru că nu se făcea, zicea unchiul Chiril. Nici nu i-ar fi cumpărat nimeni pentru că erau periculoşi. Până şi haita de lupi care mai vizita zona în care unchii îşi aveau casa, pe un deal, rămânea trăznită când îi vedea în fe-reastră. Aveau obiceiul să stea seara în fereastră. Paralizai de groază când îi vedeai. Stăteau acolo ca trei eroi travestiţi în câini maidanezi. Imobili, rânjeau în lumina lunii. Margherita avea ochelari cu o ramă aurie, iar Michel un canin de aur. Klaus, care nu avea ochelari şi nici dinţi de aur, era în schimb surd de-o ureche şi lătra mai tare decât amândoi ceilalţi la un loc. Aşa ceva sălbaticii ăia de lupi nu mai văzuseră. Aşa că unchii ştiau ce comori au la casa lor şi nu i-ar fi vândut pentru nimic în lume. Asta peste faptul că nu se făcea. Unchiul Chiril s-a certat odată groaznic cu un vecin care nu suferea câinii şi care susţinea că ei n-au dreptul să circule liberi pe străzi pentru că nu plătesc impozite pe spaţiu şi că sunt evazionişti fiscali, iar peste toate alergau şi lătrau la oameni care plătesc impozite şi taxe şi pentru aerul pe care-l respiră.

– Eşti un tâmpit! a zis unchiul Chiril. Se vede că n-ai avut niciodată un câine numai al tău.

– De ce, trebuia să am şi eu un câine?

– Nu trebuia neapărat să ai şi tu un câine. Putea să te aibă un câine pe tine. Să te scoată ca să faci pipi în parc şi să-ţi plăteşti taxele pentru trotuar.

– Eşti absurd, a zis vecinul.

– Tot mai bine decât tâmpit! a comentat unchiul Chiril şi a plecat spre curtea lui.

Unchiul Stelu ne-a spus că oamenii care nu iubesc animalale sunt răi. Ei se feresc de atingeri. Nu pun mâna pe tine când eşti bolnav ca să nu se contamineze. Inşii ăştia sunt de temut. Există doar aşa, ca să nu fim toţi la fel, dar nu sunt tocmai oameni.

Într-o zi stăteam toţi patru lângă lac şi unchii noştri făceau focul pentru prăjit peştii.

– Copiii ar trebui pregătiți treptat cu ideea că lumea are pe lângă mult rău şi mult bine. Că nu-i totul numai rău, cum pare uneori. . . a zis Chiril.

– Răul impresionează mai puternic, a răspuns Stelu.

– Dar binele impresionează definitiv.

În acel moment a trecut pe lângă tabăra noastră Tânărul de Viitor. N-avea mai mult de şase ani nici el, dar părinții lui îl îmbrăcau mereu în costum, cu cămaşă albă şi cravată mică şi cu pantofi de bărbat mare. Era cel mai nefericit copil pe care l-am cunoscut noi de-a lungul vieții. Nici măcar copiii de la Casa copilului nu aveau un aer atât de rătăcit ca bietul Tânăr de Viitor. De câte ori ne întâlneam cu el sau, şi mai rău, venea el la noi să ne ceară să ne jucăm împreună, ne apuca disperarea. Cât era Otto Ferencz de sadic, tot nu mai era bun de nimic când apărea în zare Tânărul de Viitor. Cu el nu-ți venea nici să te bați, nici să te joci. Doar să te uiți la el şi să te iei de păr îți venea. Pe toți ne apuca o tristețe de nesuportat numai dacă îl ştiam în preajmă, chiar dacă nu-l vedeam. Era al naibii de nefericit. Ce să te joci cu el, ne întrebam. Nu avea voie să se sfâşie, să se păteze, nici măcar să vorbească prostii.

– Hai, aici poți să vorbeşti prostii că nu te aude nimeni! îl îndemna unchiul Stelu, care era mereu apt pentru prostii. Se gândea că poate mai scăpăm toți de acel aer de tristețe.

Tânărul de Viitor era însă atât de îndoctrinat de acasă că nu reuşea să spună nici măcar o prostie. Otto Ferencz mă întreba dacă n-ar fi mai bine să-l batem, să-l trezim din amorțeală. Otto Ferencz era chiar bine intenționat când spunea asta. Rar l-am văzut atât de bine intenționat.

– Hai, îl batem bine? mă sâcâia el şi sărea pe loc făcând fente cu mâinile şi picioarele. L-am oprit pentru că i-ar fi făcut rău la costum. Costumul lui ne îngrozea. Pe noi ne duceau în costume de oameni mari doar la biserică sau la nunți, nu ne trimiteau pe lac în halul ăsta. Avea şi freză, şi costum şi aer de decedat. Părinții lui i-au dat odată un tren, dar nu l-au lăsat să se joace cu el decât în unele duminici. Aşa țineau trenul ăla de bine de parcă Tânărul de Viitor urma să devină mecanic pe locomotivă şi să câştige o pâine pe viață de pe urma lui. Trenul stătea împachetat în cutia lui, cutia pe un dulap cu vitrină în care erau pahare de cristal şi câini de porțelan cățărați pe buturugi de porțelan şi păziți de ciobani de porțelan. În vitrine mai erau şi alte ființe care ar fi trebuit să stea la aer curat şi să crească sănătoase, dar părinții lui aveau mania să facă altora ce nu le plăcea lor şi aici nu mai era nimic de comentat.

Peste toate, pe săracul Tânăr de Viitor îl mai chema şi Anatol. Nu era destul că era atât de chinuit de acasă, nume de moş îi mai lipsea! Să-l facă

direct moş, asta urmăreau bestiile bătrâne! Îl pregăteau să devină consilier orăşenesc. Unchiul Chiril, când îl vedea, simțea că înnebuneşte. Spunea că părinții ar trebui să învețe întâi să-şi boteze rezonabil copiii, apoi să-i crească. Cei mai mulți părinți îşi nenorocesc odraslele încă de mici dându-le nume de bătrâni ori de sfinți, ceea ce le umbreşte copilăria şi tinerețea, de eroi de filme la modă un sezon ori de flori, de crenguțe şi de lăstari, ceea ce le feşteleşte maturitatea şi le face de tot râsul bătrânețea, în cazul că o mai apucă. Să te cheme Crin, Narcis, mai treacă meargă, dar Floricica, Mugurel sau Mlădița, de la treizeci de ani încolo e un blestem, credea el.

Unchiul Stelu, mai practic, propunea să-l dezbrăcăm la pielea goală pe Anatol şi să-l lăsăm să umble aşa pe baltă cât pescuiau ei.

– Dragă Anatol, îi spunea, cât stai cu noi aici poți să te simți bine. Trebuie să te simți bine. Mama şi tata nu trebuie să ştie. Asta nu înseamnă că-i minți, numai că până le explici tu, până să înțeleagă ei că nu ai făcut nimic rău scăldându-te cu Otto Ferencz şi cu Anca, tu deja te-ai scăldat şi te-ai simțit bine! Este că-i mai simplu aşa? Ce zici?... Nu zici nimic! Nu-i aşa că ideea asta ți-a venit şi ție? Poți face baie cât vrei, poți să şezi în nămol, poți prinde raci şi culege scoici... Nu zici nimic! E ceva anormal la copilul ăsta, săracu'! Ce să mai zică? În costumul lui scorțos şi atât de serios...

Unchiul Stelu, obişnuit cu câinii în divorț, ştia să se poarte şi cu copiii cu probleme ideo-logice. Vorbea cu toți, dar se uita numai la Anatol. Iar ăla micu' şi-a dat jos toate hainele în timp ce se uita şi el țintă numai la unchiul Stelu.

– Aşa! uşurel... spunea unchiul, ca la cai.

Anatol a intrat cu noi în apă. A uitat şi de ruşine şi de moralitate când s-a văzut fără pielea aia de broască râioasă. Unchiul Stelu i-a aşezat frumos hainele în portbagaj şi-i făcea cu ochiul celuilalt unchi care, trăznit, spunea mereu:

– Bietul copil!

De acum eu şi Otto Ferencz trebuia să preluăm rolul de dresori. Aveam misiunea să ne purtăm foarte delicat cu Tânărul de Viitor. Să nu-l speriem cumva şi să se înece de emoție.

– Nu e cazul să fiți acum brutali şi să vă dați mari cu câte trucuri şi fente ştiți voi! Lăsați-l pe el să propună jocuri acvatice, să dea drumul fanteziei lui chinuite şi interveniți doar în cazul că nu mai reacționează. Vedeți numai că dacă nu reacționează e posibil să fie deja înecat pe fundul bălții... ne spunea unchiul Stelu.

Era foarte greu să te îneci în balta noastră. Toți peştii care stăteau să fie prinşi de unchi aveau nume. Pe toți îi cunoşteam, le ştiam şi caracterul.

Unchii noştri se făceau doar că pescu-iesc, doar aşa, de dragul de-a fi cu noi. Ca să nu pară că ne supraveghează şi nu au nimic de făcut. Peştii ni se plimbau pe la subțiori şi ne gâdilau. Tânărul de Viitor stătea în mijlocul bălții, țeapăn, cu pielea de găină şi se uita la noi. Înotam în jurul lui şi-i făceam semne să se lase în apă. Se lăsa pe vine, cu apa până peste cap. Trebuia scos repede şi pălmuit uşor, să nu se sperie.

Noi îl lăsam să acționeze după plac. Dar atunci când o făcea, avea numai idei tâmpite. Zicea să folosim rațional apa,să n-o poluăm sau să admirăm microorganismele care populează apele stătătoare. Toate astea i le citea maică-sa, seara, din manualul de cunoştințe despre natură care se făcea într-a doua, deşi el era abia în grupa mare la grădiniță. Îl îndoctrina. Avea mania asta, mama lui. Mie şi lui Otto Ferencz ne spuneau seara numai poveşti din burtă, fără nici o logică. Şi neterminate. Nimeni n-avea chef să termine o poveste începută. Ni se spunea să ni le terminăm singuri, că tot nu avem altceva mai bun de făcut înainte de a adormi. Că dezvoltă imaginația. Că nu e bine să preiei de gata ce gândesc alții. Cum nu aveau chef să le deruleze uşor, cu detalii, săreau peste ele şi spuneau concluzia. Ca unii care citesc cărțile de la sfârşit spre început. Finalul era întotdeauna prost, se termina cu victoria răului. Eroul negativ ieşea cu bine din toate încurcăturile, iar cei buni se sinucideau, mergeau zilnic la o fântână cu cumpănă şi făceau fixații morbide. Până la urmă se aruncau în ea! Femeile frumoase erau răpite, date în judecată sau împuşcate.

Eram atât de surescitați înainte de a adormi încât o duceam din coşmar în coşmar şi noaptea toată o țineam în strigăte de deznădejde, sărituri în capul oaselor şi transpirații reci.

Nici măcar poveştile clasice nu aveau un sfârşit clasic. Existau variante şi la Scufița Roşie şi la Capra cu trei iezi şi la Albă ca Zăpada. Nimic nu era sigur pe lumea asta. Din această cauză am făcut ticuri şi am rămas cu cele mai multe dintre ele. Şi acum scutur capul în toate părțile, după care îl trag puternic între umeri şi rămân câteva secunde aşa, ca într-o uimire-negație. Acum sunt ceva mai mare şi încerc să le țin pe toate sub control. Înainte eram de neconsolat. Imaginația, prea mult cultivată, o lua razna. Toată noaptea nu dormeam căutând noi variante de poveşti pe care să mi le spun singură în noaptea următoare.

Am scăpat de obsesia poveştilor după ce am devenit un fel de erou principal în familie. Sufeream de nictație. Unchiul Chiril le-a spus părinților că dacă nu se face ceva o să orbesc. Clipeam din ochi fără oprire, iar noaptea mă trezeam din somn ca să mai clipesc de câteva ori. Să nu rămân cumva în urmă. Nictația e o competiție cu tine însuți, ochi contra ochi. E ceva de nedescris. Scopul final al oricărui copil atins de nictație e să clipească

alternativ cu ambii ochi, cu o viteză din ce în ce mai mare! E singura obsesie. Toate celelalte activități umane cad în uitare. În fază acută m-au dus la un doctor pe care nu l-am văzut pentru că nu mă puteam opri din clipit. Vedeam numai fragmente neasamblate de doctor. Nici pe mama n-o vedeam bine, dar cel puțin mi-o aminteam şi-i cunoşteam vocea. Ştiam încotro să mă uit – un fel de-a zice – ca să reacționez cât de cât normal. Otto Ferencz plângea afară. Credea că n-o să ne mai putem bate niciodată pentru că era nedrept şi deloc cavalereşte să te bați cu cineva care te vede deodată în toate părțile. Doctorul a spus că nu e nici o soluție, că a clipi e la fel de imperios ca a căsca. Cum să opreşti pe cineva de la una dintre ele!?

Unchiul Stelu era cel mai afectat de pățanie. Nu vorbea prea mult despre asta, dar când mă vedea în ce hal am ajuns, rămânea stană şi se uita fascinat la mine, până începea şi el să clipească. Într-o după-amiază a stat câteva ore cu mine şi s-a uitat cum clipesc. Parcă nu-i venea să creadă că e posibil. Deodată a zis:

– Nervul optic!

S-a sculat din fotoliu, a venit spre mine, şi cum eu nu vedeam mare lucru, mi-a tras două palme peste ochi. Am rămas cu ei larg deschişi. N-am mai clipit aproape un minut. Stelu se uita la ceas. M-a luat de mână şi m-a dus la ai mei:

– Cred că s-a rezolvat, le-a zis. I-am dat două palme, alternativ...

– Pentru două palme ne-am chinuit atât? a întrebat tata Ştefan.

De parcă el s-ar fi chinuit!

– Puteam să-i dăm mai multe în avans pentru ceea ce oricum merita!

Au râs cu toții de mine. Fericiți. În sfârşit puteam să-i văd în linişte pe fiecare în parte. De bucurie unchiul Chiril a propus să ia copiii şi câinii la o plimbare cu Skoda.

3

Când umblau ei cu Skoda era foarte palpitant. Unchiul Stelu conducea, în față, iar Chiril, năpădit de câini, dirija din spate. Câinii abia aşteptau ieşirile cu maşina în peisaj. Erau atât de umanizați încât nu mai suportau să umble pe jos. Deveniseră de-a dreptul snobi. N-aveau voie să şadă în față pentru că erau într-un fel minori – ca oameni, dar ca necuvântătoare – prea bătrâni pentru emoțiile şofatului. Unchiul Chiril se sacrifica şi trecea în spate

cu toată banda, dar nu-l lăsa o clipă în pace pe nea Stelu. Nu-l lăsa să conducă în liniște. Mereu se agita în spate şi comenta. Îi striga ce are de făcut, deşi nu avea carnet şi habar n-avea pe ce lume se află. Dar el dicta următoarea manevră. Şofatul devenea atunci o artă. Ca să țină cont de toate indicațiile aberante care veneau din spate, unchiul Stelu înainta foarte încet, în salturi, încercând să împace opiniile unchiului Chiril cu principiile mecanicii.

Era ceva absurd. De fiecare dată te mirai că se înainta totuşi în vacarmul general în care se întretăiau strigăte, proteste, lătrături şi comenzi date anapoda. Uneori ți se părea că toți latră, alteori că toți vorbesc. În acest timp Skoda se mişca de la o bornă kilometrică la alta. Se vedeau chiar copaci trecând agale pe lângă maşină.

Când se întorceau în orăşelul nostru de la plimbare, Skoda se oprea întotdeauna în centru. Exact în punctul cel mai aglomerat al oraşului. Acolo erau întotdeauna toți oamenii din oraş. Erau adunați cu milioanele între Poştă şi Cofetărie. Îi aşteptau pe cei doi, siguri că Skoda o să se strice chiar acolo!

– Ăsta e locul de stricat, spunea unchiul Stelică.

Şi toată populația oraşului se repezea atunci să-i împingă, cu câini cu tot. În astfel de împre-jurări câinii lătrau la geamuri, iar Chiril suduia, din spate. Nu deschideau geamurile ca să nu sară câinii la populație, aşa că păreau cu toții închişi într-un acvariu fără apă, pe cale să se sufoce. Chiril zâmbea fals la oamenii care îl cunoşteau pe de rost şi-i spunea lui Stelică, printre dinți:

– Să înțepenesc aici pe veci, dragă Stelu, dacă mai ies undeva cu tine în lumea asta, astăzi şi mâine şi-n toate zilele care mi-s date ca să sufăr aceeaşi poveste penibilă la nesfârşit, deşi eu te atenționez de fiecare dată. Ai suflat în jigler, Stelule? Ai suflat cu putere? N-ai lăsat farurile aprinse, să se descarce bateria? Nu ştiu cum se face, trăzni-o-ar cine trebuie pe maşina asta veche şi părăginită şi pe şoferul ei, că întot-deauna aici şi numai aici trebuie să se încleşteze în asfalt ca o cutie cu brânză stricată, ca să vină aceiaşi oameni, adică aceiaşi clienți în fața cărora nu mai am credibilitate şi prestanță...

Unchiul Stelu făcea semne de mulțumire în tot acest timp spre ochii lipiți de geamuri. Arăta ca un preşedinte prins subit de crampe. În timpul ăsta Skoda înainta, încetişor, împinsă din spate şi din lateral, şi toată lumea părea fericită. Cei de afară pentru că făceau o faptă bună, iar cei dinăuntru pentru că se învățaseră să surâdă cu nonşalanță, de parcă li s-ar fi cuvenit să fie împinşi. Însă cei de afară arătau ca nişte sclavi la galere. Erau foarte încântați să fie sclavi la galere. Stelică încerca să profite de mişcare şi să pornească din nou motorul, dar Chiril, ocupat cu înjurăturile şi cu câinii, uita să mai dea comenzi.

– Din cauza ta! spunea unchiul Stelu din față.

– Ce-i din cauza mea? Din cauza mea? urla celălalt, din spate.

– Da, spunea puțin mai calm Stelu, atâtea comenzi mi-ai dat de-a lungul timpului încât am uitat să conduc!

– N-ai ştiut niciodată, ăsta-i adevărul. De asta îți dau comenzi. Ai luat carnetul a şasea oară, să nu uiți asta! Dar te rog să nu uiți! spunea Chiril şi devenea tot mai vânăt.

În această vreme câinii i se cățărau pe umeri, îşi odihneau cozile pe urechile lui, mârâiau, se repezeau la geamuri şi dădeau cu capul în ele, după care cădeau înapoi pe banchetă, aproape leşinați. Se trezeau însă imediat şi îl mai muşcau puțin pe Chiril, se repezeau apoi la ceafa lui Stelu...

Oamenii care împingeau la galere vedeau tot şi se îngrijorau de cele ce se petreceau înăuntru.

– Aveți grijă, domnu' Chiril, că muşcătura de câine e periculoasă, un văr de-al meu n-a mai scăpat... Un văr din Tulcea, vreau să zic, n-a mai scăpat şi era tot câinele lui, de casă, că ăştia îți fac figura, pe care-i creşti şi-i hrăneşti din mână. Odată numai ce fac cu nervii şi nu-şi mai recunosc stăpânii...

Unchiul Chiril se holba la ei şi se făcea că nu aude. Dar se auzea bine pentru că oamenii, încinşi de efort, strigau mai tare decât era fru-mos. După sferturi şi sferturi de oră de împins şi chinuit şi opinteli la deal, Skoda ajungea în fața casei şi Stelu trăgea frâna de mână. Populația asista la descindere şi deodată vocile lor se auzeau atât de tare şi de strident încât unchii mei erau obligați să-i poftească la un pahar de vinars ca să-i mai calmeze. Atunci intrau toți în curte şi vreo două-trei ore era acolo ca o nuntă. Spre seară, după ce dansau una bună, plecau mulțumiți. Abia aşteptau duminica viitoare.

În vremea asta, câinii erau puşi la popreală, în debara. Cât stăteau acolo, de nervi şi de plictiseală, făceau copii. După ce plecau sclavii şi toată curtea arăta ca o curte de cămin cultural după horă, câinii nu se mai puteau suporta. Stăteau unul într-o parte a curții şi altul în altă parte. Pe Margherita o apuca o criză de hernie şi nu mai lăsa pe nimeni să se apropie de ea, iar Michel o dădea pe epilepsie pentru că era boala lui şi n-avea încotro. Din când în când trebuia să facă o criză. Aşa-i boala. Aşa cere.

Unchiul Chiril spăla paharele de vinars şi promitea că el nu mai iese în veci cu câinii şi cu Skoda, să râdă tot târgul de el şi să-i scadă total prestigiul pentru că el ține la prestigiul lui şi dacă Stelu nu ține, asta e chiar treaba lui, pe el nu-l priveşte.

Duminica următoare, însă, Stelu, care repara toată săptămâna la Skodă, spunea:

– Acum gata! Acum nu-i problemă, ne putem baza pe ea, e-n regulă, s-a făcut, de data asta ține...

– Ai suflat în jiglere? începea unchiul Chiril, ochios.

În timpul acesta, în centrul orașului lumea începea să se adune ca la răscoală. U nchii tre c e au țepeni pe locurile lor, printre primele grupuri. La întoarcere, şi unii şi ceilalți ştiau deja tot ce avea să se întâmple.

– Trage tare, Stelică! începea să strige unchiul Chiril, la înapoiere.

Strângea pumnii, apăsa pe pedale imaginare, din spate, cu câinii în brațe, agitați deja, ştiind şi ei ce urmează.

– Trage, să trecem de centru, să trecem prin ei ca prin brânză, să vadă ce n-au mai văzut de ani de zile!

Şi atunci se întâmpla.

În momentul în care deveneau vizibili, fețele lor se umpleau de zâmbete ca marea de valuri. Unul după altul soseau zâmbetele.

Skoda încetinea, se sufoca, se înțepenea între Cofetărie şi Poştă. Mulțimea, bucuroasă, îi împresura.

De departe, de lângă Liceu, părea că tocmai are loc o revoluție.

Orașul învia.